

Belső-Somogy (HUDD10008)

különleges madárvédelmi terület

Natura 2000 fenntartási terv

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

**Pécs
2022**

Készítette:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.

Tel: 72/517-200, 30/288-1308

E-mail: dunadrava@ddnp.hu

Web: <https://www.ddnp.hu/>

Környezeti Projekt Kft.

9462 Völcsej, Fő u. 126.

Tel: 06-20-2242432

E-mail: kornyezetiprojekt@gmail.com

Felelős tervező

Dr. Király Gergely

Vezető szakértő

Dr. Király Gergely

Közreműködő szakértők

Daróczi Zsolt

Dévényi Borbála

Glatz Róbert

Gombos Ákos

Kozma-Bognár Tamás

Mezei Ervin

Szegvári Zoltán

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	10
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	10
1.7.2. Településrendezési eszközök	10
1.7.3. Körzeti erdőtervek.....	12
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	12
1.7.5. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	13
1.7.6. Halgazdálkodási tervek	14
1.7.7. Egyéb tervek.....	14
2. Veszélyeztető tényezők	16
3. Kezelési feladatok meghatározása	22
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	22
3.2. Kezelési javaslatok	24
3.2.1. Élőhelyek kezelése	28
3.2.1.1. Általános, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések	28
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető intézkedések.....	29
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	43
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	43
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	44
3.2.5. Mellékletek.....	44

A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	47
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	64
3.3.1. Agrártámogatások	64
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	64
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	67
3.3.2. Pályázatok	67
3.3.3. Egyéb.....	68
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	69
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	69
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	70
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	73
4. Jóváhagyó nyilatkozat	79

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Belső-Somogy különleges madárvédelmi terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD10008
-----------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	33 327,54 ha
-----------------------------------	--------------

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2021. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő fajok

Cigányréce (*Aythya nyroca*) (r)
Darázsölyv (*Pernis apivorus*) (r)
Fekete gólya (*Ciconia nigra*) (r)
Jégmadár (*Alcedo atthis*) (p)
Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (p)
Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (p)
Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) (c)
Barna kánya (*Milvus migrans*) (r)
Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (r)
Erdei pacsirta (*Lullula arborea*) (r)
Fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*) (c)
Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (r)
Fekete harkály (*Dryocopus martius*) (p)
Halászsas (*Pandion haliaetus*) (c)
Hamvas küllő (*Picus canus*) (p)
Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*) (c)
Kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (c)
Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) (r)
Kék galamb (*Columba oenas*) (r)
Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) (w)
Kis kócsag (*Egretta garzetta*) (c)
Kis vízicsibe (*Porzana parva*) (r)
Kormos szerkő (*Chlidonias niger*) (c)

Küszvágó csér (*Sterna hirundo*) (c)
 Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) (r)
 Nagy kócsag (*Egretta alba*) (w, c)
 Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (r)
 Réti cankó (*Tringa glareola*) (c)
 Törpegém (*Ixobrychus minutus*) (r)
 Töviszúró gébics (*Lanius collurio*) (r)
 Vörös gém (*Ardea purpurea*) (r)

Natura 2000 adatlapon jelzett státusz: r – fészkelő; p – állandó; c – vonuló; w – telelő

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Bakháza	Somogy	0,16	0,00	0,03
Barcs	Somogy	24,05	0,07	0,20
Beleg	Somogy	370,98	1,11	20,62
Bolhás	Somogy	888,74	2,67	28,28
Böhönye	Somogy	1353,65	4,06	21,10
Csokonyavisonta	Somogy	3252,25	9,76	40,01
Csököly	Somogy	419,01	1,26	14,04
Görgeteg	Somogy	74,75	0,22	2,23
Háromfa	Somogy	213,06	0,64	5,06
Homokszentgyörgy	Somogy	172,97	0,52	3,49
Hosszúvíz	Somogy	564,10	1,69	79,48
Iharosberény	Somogy	1,53	0,00	0,03
Inke	Somogy	563,85	1,69	10,89
Kadarkút	Somogy	29,74	0,09	0,75
Kaszó	Somogy	1950,53	5,85	86,79
Kéthely	Somogy	91,27	0,27	1,86
Kisbajom	Somogy	222,37	0,67	16,27
Kutas	Somogy	425,41	1,28	11,64
Lábod	Somogy	1955,61	5,87	29,40
Libickozma	Somogy	1468,17	4,41	63,92
Marcali	Somogy	3019,35	9,06	28,92
Mesztegyő	Somogy	2392,74	7,18	53,54
Mike	Somogy	1029,99	3,09	31,78
Nagyatád	Somogy	562,64	1,69	7,97
Nagybajom	Somogy	3694,91	11,09	34,19
Nagykorpád	Somogy	1075,32	3,23	32,17
Nikla	Somogy	218,09	0,65	9,34
Rinyakovácsi	Somogy	82,09	0,25	7,40
Rinyaszentkirály	Somogy	1181,29	3,54	38,66
Somogyfajsz	Somogy	791,21	2,37	43,34
Somogysárd	Somogy	38,38	0,12	1,06
Somogyszentpál	Somogy	22,60	0,07	0,78
Somogyszob	Somogy	1085,82	3,26	27,09
Szabás	Somogy	319,07	0,96	17,62
Szenta	Somogy	3436,16	10,31	53,30
Szulok	Somogy	105,53	0,32	3,78
Tarany	Somogy	124,32	0,37	2,27

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Újvárfalva	Somogy	12,93	0,04	1,06
Vése	Somogy	92,82	0,28	2,16
Összesen:		33327,54	100,00	

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védeltségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
országos jelentőségű védett terület	242/TK/91	Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet	8250,18	24,75	9/1991. (IV.26.) KTM rendelet, 18/2001. (VIII. 27.) KöM rendelet
országos jelentőségű védett terület	6/TT/42	Baláta-tó Természetvédelmi Terület	447,50	1,34	Földművelésügyi Miniszter 505.510/1941.I.b.3. számú rendelkezése, 19/2008. (VIII. 22.) KvVM rendelet
országos jelentőségű védett terület	143/TT/77	Csokonyavisonai Fás-legelő Természetvédelmi Terület	433,13	1,30	5/1977. OTvH számú határozat, 44/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
országos jelentőségű védett terület	174/TT/84	Rinyaszentkirályi-erdő Természetvédelmi Terület	62,74	0,19	3/1984. (XII. 13.) OKTH rendelkezés, 68/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
ex lege védett földvár	-	Marcali, Három-akol	-	-	1996. évi LIII. törvény és egyedi védetté nyilvánító határozat
ex lege védett lápok	-	DD107, DD108, DD109, DD11, DD110, DD111, DD116, DD12, DD13, DD14, DD15, DD16, DD175, DD176, DD177, DD178, DD179, DD181, DD188, DD189, DD191, DD192, DD193, DD194,	506,62	1,52	1996. évi LIII. törvény és egyedi védetté nyilvánító határozatok

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
		DD195, DD196, DD197, DD198, DD199, DD2, DD200, DD201, DD202, DD203, DD204, DD206, DD207, DD208, DD209, DD210, DD211, DD213, DD214, DD217, DD218, DD219, DD229, DD230, DD232, DD233, DD239, DD240, DD27, DD273, DD274, DD275, DD276, DD277, DD278, DD279, DD281, DD284, DD285, DD286, DD30, DD31, DD32, DD33, DD36, DD37, DD38, DD4, DD47, DD5, DD56, DD57, DD58, DD61, DD62, DD64, DD65, DD66, DD68, DD7, DD76, DD77, DD78, DD79, DD8, DD80, DD88, DD89, DD90, DD91, DD92, DD92, DD93, JM1, JM2			
helyi jelentőségű védett terület	13/165/TT/04	Kutasi Keréki- legelő Természet- védelmi Terület	59,56	0,18	1996. évi LIII. törvény
Kiemelt jelentőségű Természetmeg őrzési Terület	HUDD20014	Jánosházi-erdő és Égett-berek	241,45	0,72	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
Kiemelt jelentőségű Természetmeg őrzési Terület	HUDD20015	Kisbajomi erdők	1186,02	3,56	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
					természetvédelmi rendeltetésű területekről
Kiemelt jelentőségű Természetmegőrzési Terület	HUDD20044	Boronka-melléke	10184,13	30,56	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
Kiemelt jelentőségű Természetmegőrzési Terület	HUDD20053	Csokonya-visontai Fás-legelő	491,86	1,48	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
Kiemelt jelentőségű Természetmegőrzési Terület	HUDD20060	Rinyaszent-királyi-erdő	503,29	1,51	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
Különleges Természetmegőrzési Terület	HUDD20063	Szentai-erdő	7731,592	23,20	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
ökológiai hálózat magterület övezete	MT	–	26731,77	80,21	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	ÖF	–	6527,01	19,58	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
UNESCO Bioszféra Rezervátum		Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum, átmeneti terület	25,5	0,07	1996. évi LIII. törvény

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Csokonyavisontai Fás-legelő Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezelési terve (20/2008. (VIII. 22.) KvVM rendelet)

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről c. jogszabály az Országos Területrendezési Tervről.

Somogy megye területrendezési terve: a Somogy Megyei Közgyűlés Elnökének 6/2020. (III.16.) önkormányzati rendelete

Bakháza

Helyi építési szabályzat: 5/2003 (IV. 11.) rendelet

Barcs

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 15/2002 (IX. 27.) rendelet

Beleg

Helyi építési szabályzat: 18/2001. (XII.27.) rend., módosítások: 109/2017. (VII.25.) hat., 7/2017. (III.7.) rend., 15/2017. (VII.26.) rend.

Bolhás

Helyi építési szabályzat: 7/2000. (XII.06.) rendelet, módosítás: 7/2016. (VI.30.) rend.

Böhönye

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 4/2011 (IV.20.) rendelet, HÉSZ módosítás: 18/2016. (XII.23.) rend.

Csokonyavisonta

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 9/2006. (VIII. 10.) rendelet

Csököly

Településrendezési terv: 4/2000. (V. 10.) rendelet

Görgeteg

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 11/2005. (VIII. 5.) rend., módosítva: 15/2009 (IX.15.) rend.

Háromfa

Helyi építési szabályzat: 5/2001. (V. 29.) rendelet, módosítva: 1/2009. (I. 28.) rend.

Homokszentgyörgy

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 7/2002 (VIII. 27.) rendelet, módosítva: 3/2011. (III. 29.) rend.

Hosszúvíz

Helyi építési szabályzat: 15/2006 (XI. 14.) Rendelet

Iharosberény

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 12/2013. (VI.4.) rendelet

Inke

Helyi építési szabályzat: 9/2006 (IV. 13.) rendelet

Kadarkút

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 20/2011. (VIII. 1.) rend.

Kaszó

Helyi építési szabályzat: 8/2016. (VI.30.) rend.

Kéthely
Helyi építési szabályzat: 8/2008 (XII.1) rend.,

Kisbajom
Helyi építési szabályzat: 9/2004. (VI. 3.) rendelet
Településrendezési, -szerkezeti és szabályozási terv: 32/2004 (VI.02.) hat.; 9/2004 (VI.03.) rend.

Kutas
Helyi építési szabályzat: 9/2018. (IX.7.) rendelet

Lábod
Helyi építési szabályzat: 1/2004 (II. 1.) rendelet

Libickozma
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 2/2008. (II.18.) rend.

Marcali
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 11/2013.(VI.28.) rendelet

Mesztegnyő
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 9/2006. (IV.26.) rendelet

Mike
Helyi építési szabályzat: 4/2005 (III. 1.) rendelet

Nagyatád
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 34/2004 (X. 1.) rendelet

Nagybajom
Helyi építési szabályzat: 7/2006 (VI.13.) rendelet

Nagykorpád
Helyi építési szabályzat: 7/2000./VII.31./ rendelet, módosítva: 15/2017. (VII.26.) rendelet

Nikla
Helyi építési szabályzat: 5/2005 (IV. 5.) rendelet

Rinyakovácsi
Településrendezési terv: 9/2002 (XII. 12.) rendelet

Rinyaszentkirály
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 11/2006. (XI. 23.) rendelet

Somogyfajsz
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 8/2006. (IX. 23.) rendelet

Somogysárd
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 4/2014. (IV. 29.) rend.

Somogyszentpál
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: nincs adat

Somogyszob
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 7/2012. (IV. 26.) rend.

Szabás
Helyi építési szabályzat: 2/2002. (IV.8.) rend.

Szenta
Helyi építési szabályzat: 5/2000 (XII. 1.) rendelet

Szulok
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 10/2012. (XII. 17.) rend.

Tarany
Helyi építési szabályzat: 9/2004. (IX. 29.) rendelet

Újvárfalva
Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 9/2011. (XI. 6.) rend.

Vése

Helyi építési szabályzat: 5/2005 (IX. 26.) rendelet

A tervek elérhetők az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerben (TeIR): <https://www.teir.hu/>

1.7.3. Körzeti erdőtervek

Marcali Erdőtervezési Körzet

Határozat száma: 4305/2016

Érvényes: 2017.01.01. – a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig

Nagybajomi Erdőtervezési Körzet

Határozat száma: 3775/2015

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (2016-2025)

Somogyvári Erdőtervezési Körzet

Ügyszáma: 3160/2013

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (2014-2023)

Kaszói Erdőtervezési Körzet

Ügyszáma: 3606/2010.

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (az erdőtervezés 2021-ben kezdődött).

Nagyatádi Erdőtervezési Körzet

Határozat száma: SO-04/ERD/770-6/2020

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (2020-2029).

Lábodi Erdőtervezési Körzet

Határozat száma: SO/04G/ERD/14-19/2019

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (2019-2028).

Barcsi Erdőtervezési Körzet

Határozat száma: SO-04G/ERD/78-5/2018

Érvényes: a következő körzeti erdőtervezés alapján kiadott határozat véglegessé válásáig (2019-2028).

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016 (III. 2.) FM rendelet alapján a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon belül a 410. számú („Dél-Balatoni”), valamint a 405. számú („Belső-somogyi”) vadgazdálkodási tájegységbe esik. Előbbi a 61. sz. főúttól északra, utóbbi pedig délre található. A térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit,

a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájegységi vadgazdálkodási terveket a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

Vadgazdálkodási üzemtervek érvényességi ideje: 2017-2037

Vadgazdálkodók:

Kód	Vadgazdálkodó	Határozat száma
14-350170-410	Kisberek Vadásztársaság	
14-352150-410	Gyótai Vadásztársaság	
14-352250-410	Somogyvár és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársasága	
14-353121-410	Fauna-Jagd Kft	SO-04H/FM/00259-4/2019
14-353650-405	Kutas és Vidéke Kossuth Vt.	
14-356610-405	Dél-Dunántúli Fauna Vadászati Társaság	
14-356511-405	Somogyi Erdészeti és Faipari Zrt. Lábod	SO-04H/FM/00155-7/2019
14-355050-405	Aranyszarvas Vadásztársaság Csökölly	
14-353750-405	Nagybajom Környéke Gazdák Vadásztársaság	
14-353450-405	Kaszó Zrt.	
14-356560-405	Mike és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársasága	SO-04H/FM/00159-9/2019

1.7.5. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a 3-2 Rinya mente, 4-1 Zala és 4-2 Balaton közvetlen tervezési alegység területén helyezkedik el. A Rinya mente tervezési alegység Vízyűjtő-gazdálkodási Tervét a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, a Zala tervezési alegység Vízyűjtő-gazdálkodási Tervét a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, a Balaton közvetlen tervezési alegység Vízyűjtő-gazdálkodási Tervét a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság adta ki 2016-ban.

Az első vízgyűjtő gazdálkodási terv felülvizsgálata 2015-ben zajlott, a felülvizsgált tervet a Kormány 1155/2016. (III. 31.) határozatával fogadta el. A következő felülvizsgálat éve: 2021.

Magyarország 2015. évi Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervének elérhetősége:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

Alegységek Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervének elérhetősége:

Rinya mente alegység:

http://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/416820DA-A637-4C23-999C-B7736921946E/VGT2_3_2_Rinya_mente_vegleges.pdf

Balaton közvetlen alegység:

http://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/FE0969DF-712C-4314-A8EF-6BEB5FAF973F/VGT2_4-2_Balaton_kozvetlen_vegleges.pdf

Zala alegység

http://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/081D1583-712F-46F9-BB35-E56689FE0883/VGT2_4_1_Zala_vegleges.pdf

1.7.6. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek:

Mike, Rác gazdaság halastavai (Mike, víztérkód: 14-0080-1-4; halgazdálkodásra jogosult: Rác Béla), Kutasi Víz tározó (Kutas, víztérkód: 14-0040-1-4; halgazdálkodásra jogosult: Kutasi Sporthorgász Egyesület), Simongáti tóegység (Nagyatád, víztérkód: 14-0084-1-4), Somogyfajsz-tó (Somogyfajsz, víztérkód: 14-0026-1-1; halgazdálkodásra jogosult: Somogyfajsz És Vidéke Horgász Egyesület), Ötös-Hárs víz tározó (Nagyatád, víztérkód: 14-0058-1-2; halgazdálkodásra jogosult: Nagybjom és Vidéke Horgász Egyesület), Csokonyavisontai-halastavak (Peitler-Agro Kft.), Kűvölgyi Halastó (Kaszó Zrt.).

További tavak: Rinyaszentkirály, horgásztó

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek halgazdálkodási tervei az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhetők.

1.7.7. Egyéb tervek

Natura 2000 fenntartási tervek

HUDD20014 Jánosházi erdő és Égett-berek (elfogadott)

https://www.ddnp.hu/fileman/Uploads/Natura2000/HUDD20014_ft_at.pdf

HUDD20015 Kisbajomi erdők (egyeztetés alatt)

https://www.ddnp.hu/fileman/Uploads/Natura2000/HUDD20015_egyezt.pdf

HUDD20044 Boronka-melléke (egyeztetés alatt)

https://www.ddnp.hu/fileman/Uploads/Natura2000/HUDD20044_egyezt.pdf

HUDD20053 Csokonyavisontai Fás-legelő (elfogadott)

https://www.ddnp.hu/fileman/Uploads/Natura2000/HUDD20053_ft_elfogadott.pdf

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A területen belül ható veszélyeztető tényezők				
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	L	5	Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) esetében a cserjés-gyepes területek felszámolása fészkelő- és táplálkozóterületek elvesztését, esetleg költések megghiúsulását jelentheti.
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	5	Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) esetében a cserjés-gyepes területek felszámolódása fészkelő- és táplálkozóterületek elvesztését jelenti.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	5	Erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) esetében a cserjés-gyepes területek felszámolódása fészkelő- és táplálkozóterületek elvesztését jelenti. Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) esetében a táplálkozóterületek kiüresedésével járhat.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	10	Erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) esetében a fajok táplálékbázisát csökkentik.
A25	Felszíni vagy felszín alatti vizek pontoszerű szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	10	A halastavakon és más vizes élőhelyeken vízminőség romlásával, táplálékkészlet beszűkülésével járhat, elsősorban a cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) esetében.
A33	A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból (kivéve gátak létesítése és működtetése)	M	30	A mezőgazdaság igényeit szolgáló belvízelvezetés a vizes élőhelyek degradációját, valamint számos faj táplálékbázisának átalakulását vagy

				csökkenését okozza, potenciális negatív hatást gyakorolva a cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) fészkelőállományaira, valamint a bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) táplálékkereső egyedeire.
B01	Erdővé alakítás más művelési módból vagy erdősítés (kivéve lecsapolás)	L	5	Erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) esetében a cserjés-gyepes területek felszámolódása fészkelő- és táplálkozóterületek elvesztését jelentheti.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	M	30	A homogén, elegyetlen erdőszerkezet kialakítása negatívan befolyásolja az erdei odúlakó fajok táplálkozási és költési lehetőségeit a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) esetében.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	L	10	Az akác (helyenként fenyők) alkalmazása jelentősen rontja az erdei odúlakó fajok táplálkozási és költési lehetőségeit és kedvezőtlen állományszerkezetet hoz létre a bükkös és gyertyános-tölgyes termőhelyeken, a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) esetében.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	40	A fakitermelések veszélyeztetik az erdőben költő fajok fészkeléseit a közvetlen veszélyeztetés, zavarás és módosuló állományszerkezet révén a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)

				esetében.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	30	Az odvas faegyedek eltávolítása negatívan befolyásolja az erdei odúlakó fajok táplálkozási és költési lehetőségeit a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) esetében.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	M	50	Az idős faegyedek eltávolítása negatívan befolyásolja az erdei odúlakó fajok táplálkozási és költési lehetőségeit a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) esetében, ill. megnehezíti a fán fészkelő barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) költőhely-választását.
B09	Tarvágás	M	20	A nagy kiterjedésű (erdőrészet-szintű), összefüggő vágásterületek kialakítása negatívan befolyásolja az erdei madárfajok táplálkozási és költési lehetőségeit, ill. fokozza a zavaró hatásokat a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) esetében.
B15	Elöregedett erdők csökkentését célzó erdőkezelés	L	50	A nagy kiterjedésű, összefüggő idős állományok megfogyatkozása negatívan befolyásolja az erdei madárfajok táplálkozási és költési lehetőségeit a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) esetében.

B16	Faanyag szállítása	L	20	A költési időszakban a terepi zavarás negatív hatása a barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) esetében költségek meghiúsulásához vezethet.
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	L	5	Nem megfelelően szigetelt közép feszültségű vezetékek áramütéshez vezethetnek elsősorban a darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) esetében.
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	10	A nagy erdőtömböket átszelő utak jelentős zavarást jelentenek valamennyi erdei madárfaj esetében, ill. fokozott elütés-veszélyt okoznak, elsősorban a töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) állományainál.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	5	A költési időben jelentkező zavarás negatívan befolyásolja az erdei madárfajok költési sikerességét különösen a barna kánya (<i>Milvus migrans</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), ill. a vizes élőhelyeken a cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) esetében.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	50	A nagyvad élőhelyátalakító tevékenysége (pl. gypsint, cserjeszint átalakítása vagy megszűnése) negatívan befolyásolja valamennyi, a területen költő vagy táplálkozó jelölő madárfaj élőhelyeinek eltartóképességét. A természetközeli vizeken a horgászat a zavarás és a táplálékbázis csökkentése révén negatív hatással lehet a bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), kűszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) állományaira.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós	L	20	A spontán terjedő lágyszárú (pl. aranyvessző) és fásszárú (pl. akác,

	fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)			bálványfa, zöld juhar) fajok csökkentik a természetes élőhelyek diverzitását, szerkezeti gazdagságát, ezáltal (a nyílt vizek madarai kivételével) negatívan befolyásolják valamennyi, a területen költő vagy táplálkozó jelölő madárfaj élőhelyeinek eltartóképességét.
K05	Víztestek fizikai változása	M	10	Halastavak és vizes élőhelyek víz- és növényzeti borításának, áramlási viszonyainak változása a cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) esetében ronthatja a táplálkozóterületek értékét és egyes fajoknál a költések meghiúsulásához vezethet.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlatnak által okozott közvetlen változás)	M	10	Egyes gyepek és vizes élőhelyek szukcessziója, cserjésedése-erdősödése limitálja a barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), táplálékbázisát, ill. korlátozza az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) potenciális fészkelőhelyeit.
A területre ható külső veszélyeztető tényezők				
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	nem értelmezhető	A területen költő fajok közül az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) esetében a fajok táplálékbázisát csökkentik a tervezési terület határán kívül is.
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel	L	nem értelmezhető	Nem megfelelően szigetelt középvezettségű vezetékek áramütéshez vezethetnek

	(vezetékek)			elsősorban a darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) és barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) területen költő egyedei esetében, a terület határain kívül is.
K05	Víztestek fizikai változása	M	nem értelmezhető	A tervezési területen kívül fekvő nagyobb halastavak és vizes élőhelyek víz- és növényzeti borításának változása a fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) esetében ronthatja a táplálkozóterületek értékét és esetenként a költségek meghiúsulásához vezethet.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	10	Halastavak és vizes élőhelyek kiszáradása, növényzeti viszonyainak változása a cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) esetében ronthatja a táplálkozóterületek értékét és egyes fajoknál a költségek meghiúsulásához vezethet.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A HUDD10008 Belső-Somogy terület rendeltetése:

- A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.
- A Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve az ennek megőrzését, fenntartását biztosító gazdálkodás feltételeinek biztosítása.
- A terület célkitűzései és prioritásai a terület hivatalos Natura 2000 adatlapján található (<https://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=HUDD10008>)

Fő célkitűzések:

Általános célok

- A Belső-Somogy erdőterületein idős, holtfában és odvas fákban gazdag foltokat nagy területen tartalmazó, fajgazdag, heterogén szerkezetű, őshonos fafajokból álló erdők létrehozása és fenntartása a természeti adottságok és a termőhely függvényében.
- Változatos, mozaikos élőhelyek létrehozása és fenntartása a nem erdei élőhelyeken, a rét és legelőterületeken, valamint a vizes élőhelyeken fás és cserjés elemek megtartásával, fejlesztésével.
- A nagyvad, elsősorban a vaddisznó, a gímszarvas és a dámszarvas okozta növényzeti, élőhelyi károk csökkentése.
- A területen található mesterséges élőhelyek (pl. szántók, faültetvények) fokozatos átalakítása a termőhelynek megfelelő természetes élőhely-típussá.

Specifikus célok

- Kiemelt fontosságú a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása: Rétisas (*Haliaeetus albicilla*), Barna kánya (*Milvus migrans*), Fekete gólya (*Ciconia nigra*), Darázslyv (*Pernis apivorus*), Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), Fekete harkály (*Dryocopus martius*), Kék galamb (*Columba oenas*), Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*).
- Kiemelt fontosságú a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása: Törpegém (*Ixobrychus minutus*), Cigányréce (*Aythya nyroca*), Töviszúró gébics (*Lanius collurio*), Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), Fehér gólya (*Ciconia ciconia*), Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*).
- A terület vizes élőhelyeinek (mesterséges halastavak, természetes láptavak és lápok) élőhelyi állapotának fenntartása vagy regenerációja, a vízimadarak (különösen récefélék, gázlómadarak), továbbá fekete és fehér gólya, rétihéják táplálékbázisának és zavartalan táplálkozótérületeinek megőrzése.

További célkitűzések:

Bár a tervezési terület különleges madárvédelmi terület így a terület kijelölésének alapjául a közösségi madárfajok szolgálnak, összhangban a vele részben átfedő öt természetmegőrzési terület fenntartási tervével, fontosak az alábbi célok:

- A pannon kilúgozódott dűnék (2340*), pannon homoki gyepek (6260*), kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) (6410), síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofíl magaskórós szegélytársulásai

(6430), *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), a sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510) réttársulások extenzív művelésének fenntartása, leromlott állományaik regenerációja.

- Érzékeny vizes élőhelyek, így oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130), természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150), Természetes disztróf tavak és tavacskák (3160) és tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) természetes szerkezetének és fajösszetételének, kedvező vízállapotának és növényritkaságainak fenntartása.
- Az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*), keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0), illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronion-Carpinion*) (91L0), pannon cseres-tölgyesek (91M0) élőhely-típusok állományainak megőrzése, termőhelyeik ökológiai állapotjavítása.
- A xilofág rovarfajok és denevérfajok állományai számára kedvező fafajösszetétel és állományszerkezet biztosítása az erdőkben.
- Az intenzíven terjedő idegenhonos fajok közül az egyes jelölő élőhelyeken megjelenő akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*) és más fásszárú özönfajok, valamint a vágásokban, szegélyekben megjelenő magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) és más lágyszárú özönfajok visszaszorítása.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján jelen fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési javaslatok megfogalmazása a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok védelmi és állomány-megerősítési szempontjainak, valamint a gazdálkodói érdekeknek az együttes figyelembevételével történt.

A tervezési terület természeti értékeinek megőrzését szolgáló javaslatokat általánosságban (gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok), és úgynevezett kezelési egységekhez (KE) rendeltet adjuk meg a következőkben. A kezelési egységek élőhelyi alapon, az egész területet lefedő ÁNÉR-élőhelytérkép hiányában az Ökoszisztéma-alaptérkép felhasználásával kerültek meghatározásra (a terület egy részén további manuális átnézéssel, légifényképek és meglévő ÁNÉR-élőhelytérképek alapján történő korrekciókkal). Azok az élőhelyfoltok, melyekhez azonos kezelési javaslatok rendelvek, egy kezelési egységbe kerültek. Ez utóbbi zömmel művelési ág szerinti azonosságot is jelent.

A kezelési egységekhez kötött intézkedések két szinten kerültek meghatározásra. (1) A kötelezően betartandó előírások pontnál érintettségtől függően a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendeletet, az érvényben lévő erdőterv rendeletet, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényt, vagy a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerepeltetjük. (2) A gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok közé kerültek a természetvédelmi célkitűzéseket kiemelt mértékben szolgáló, önkéntes vállalkozáson alapuló előírás-javaslatok.

A kezelési egységek listája az érintett élőhelytípusok feltüntetésével:

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha és %)	Érintett élőhelytípusok
VI	Vizes élőhelyek (tavak, nádasok, mocsarak)	1489,46 ha, 4,47 %	4600 Máshová nem besorolható fásszárú növényzet (részben) 5110 Vízben álló mocsári/lápi növényzet (részben) 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek (részben) 6100 Állóvizek 6200 Vízfolyások Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha és %)	Érintett élőhelytípusok
			vegetációval (3130) Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150) Természetes disztróf tavak és tavacskák (3160) Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*)
GY	Gyepterületek (rétek, legelők)	1742,10 ha, 5,23 %	3110 Nyílt homokpusztagyepek 3120 Zárt gyepek homokon 3400 Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken 3500 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet (részben) 4600 Máshová nem besorolható fűszárú növényzet (részben) 5110 Vízben álló mocsári/lápi növényzet (részben) 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek (részben) Pannon kilúgozódott dűnék (2340*) Pannon homoki gyepek (6260*) Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410) Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510)
CF	Cserjés-fás szegélyek és mozaikok	3170,18 ha, 9,51 %	3500 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet (részben) 4108 Hegy- és dombvidéki pionír erdők (részben) 4302 Égeresek (részben) 4304 Ártéren kívüli fűzesek (részben) 4305 Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok (részben) 4306 Nyíresek (részben) 4308 Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők (részben) 4309 Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők (részben) 4600 Máshová nem besorolható fűszárú növényzet (részben)

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha és %)	Érintett élőhelytípusok
			5200 Láp- és mocsárerdők (részben) Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510) Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*) Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0) Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion- Carpinion</i>) (91L0)
TE	Őshonos fafajú természetes és természetszerű erdők, valamint idegenhonos fafajokkal elegyes származékaik	18671,24 ha, 56,02 %	4101 Bükkösök 4102 Gyertyános kocsánytalan-tölgyesek 4103 Cserések 4107 Hazai nyárasok 4108 Hegy- és dombvidéki pionír erdők (részben) 4109 Gyertyános kocsányos-tölgyesek 4110 Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek 4111 Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők 4112 Egyéb elegyes lombdők 4301 Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek többletvízhatás alatt 4302 Égeresek (részben) 4303 Többletvízhatás alatti gyertyános kocsányos tölgyesek 4304 Ártéren kívüli füzesek (részben) 4305 Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok (részben) 4306 Nyíresek (részben) 4307 Többletvízhatással érintett cserések 4308 Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők (részben) 4309 Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lombdők (részben) 4501 Pusztavágás (részben) 4502 Folyamatban lévő felújítás (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszárú növényzet (részben) 5200 Láp- és mocsárerdők (részben) Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők

Kezelési egység kódja	Kezelési egység elnevezése és a kapcsolódó természetvédelmi cél	Érintett terület (ha és %)	Érintett élőhelytípusok
			(<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*) Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0) Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0)
IE	Idegenhonos fafajú erdők	7689,41 ha, 23,07 %	2230 Energiaültetvények 4401 Tülevelűek dominálta ültetvények 4402 Akác dominálta ültetvények 4403 Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények 4404 Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők 4501 Pusztavágás (részben) 4502 Folyamatban lévő felújítás (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszáru növényzet (részben)
AG	Agrár élőhelyek	474,14 ha, 1,42 %	2100 Szántóföldek 2220 Gyümölcsösök, bogyósok 2310 Komplex művelési szerkezet épületekkel (részben) 2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül (részben)
BE	Beépített területek	91,01 ha, 0,27 %	1110 Alacsony épület 1120 Magas épület 1210 Szilárd burkolatú utak 1220 Földutak 1230 Vasutak 1310 Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek 1410 Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal 1420 Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül 2310 Komplex művelési szerkezet épületekkel (részben) 2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül (részben)

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Általános, gazdálkodáshoz nem köthető intézkedések

A jelen fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, jogszerű, ill. jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.

A tervezési területen olyan beruházás, mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza, nem végezhető.

A HUDD10008 Belső-Somogy madárvédelmi terület mintegy 65%-os mértékben átfed természetmegőrzési területekkel (lásd 1.7. fejezet), azok esetében figyelembe kell venni a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet előírásait az egyéb (nem madár) jelölő fajokkal és jelölő élőhelyekkel kapcsolatban.

A HUDD10008 Belső-Somogy madárvédelmi terület részben átfed védett természeti területekkel (Boronka-melléke TK és néhány kisebb országos vagy helyi jelentőségű védett terület, valamint ex lege lápok), amelyek esetében alkalmazni kell a 1996. évi LIII. törvény egyes előírásait.

Védett fajokat érintő tevékenység esetében (függetlenül a terület védettségi státuszától) szintén követni kell a 1996. évi LIII. törvény egyes előírásait.

Ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése legfeljebb szántó, ill. művelésből kivont művelési ágú területeken javasolt, amennyiben a tervezett tevékenység közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre jelentős negatív hatást nem gyakorol.

Bányatelek létesítése a tervezési terület ökológiai hálózat magterület besorolású részterületein az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény alapján tilos.

Új elektromos vezetékek létesítése során előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását. Új elektromos, vagy más nyomvonalas közmű létesítése során, vagy meglévő légvezetékek földkábelre cserélése esetén a meglévő földutak nyomvonalának használata javasolt.

A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra jelentős mértékű bővítése (pl. új nyomvonalú közutak kialakítása) nem kívánatos, a földutak korszerűsítését a természetvédelmi érdekekkel összhangban kell megvalósítani. Az úthálózat bármilyen fejlesztése (beleértve a kerékpárutakat, a gyalogút hálózatot, illetve turisztikai berendezések, építmények elhelyezését) előtt szükséges a forgalomnövekedés hatásait előzetesen vizsgálni, illetve az abból fakadó – a természeti értékekre káros – hatásokat mérsékelni.

Tanösvények, kerékpáros útvonalak, esetleg más irányú turisztikai fejlesztések tervezése és kivitelezése során a jelölő fajok megőrzését biztosítani kell. A tervezés során a természetvédelmi kezelővel és a hatósággal egyeztetni szükséges.

Robbanó- vagy elektromos motorral hajtott eszközökkel a tervezési terület látogatása kizárólag a rendes gazdálkodás, természetvédelmi kezelés vagy hatósági tevékenység céljából javasolt.

100 főt meghaladó közösségi vagy tömegsport rendezvények a hatályos jogszabályok alapján külön engedély alapján tarthatók, ezek típusának meghatározása, térbeli és időbeli korlátozása is indokolt a természeti értékek megőrzése érdekében.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető intézkedések

VI - Vizes élőhelyek (tavak, nádasok, mocsarak)

Kezelési egység kódja:	VI
Kezelési egység meghatározása:	Vizes élőhelyek (tavak, nádasok, mocsarak)
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	4302 Égeresek (részben) 4304 Ártéren kívüli füzesek (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszárú növényzet (részben) 5110 Vízben álló mocsári/lápi növényzet (részben) 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek (részben) 5200 Láp- és mocsárrerdők (részben) 6100 Állóvizek 6200 Vízfolyások
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval (3130) Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel (3150) Természetes disztróf tavak és tavacskák (3160) Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*)
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) Jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) Bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) Barna kánya (<i>Milvus migrans</i>) Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) Fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) Halászsas (<i>Pandion haliaetus</i>) Hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) Kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>) Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) Kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) Kis vízicsibe (<i>Porzana parva</i>) Kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) Küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) Réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) Törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) Vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) Daru (<i>Grus grus</i>) Pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Aldrovanda (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>) Lápi szíveslevelű-hídör (<i>Caldesia parnassifolia</i>) Sűrű csetkák (<i>Eleocharis carniolica</i>) Díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>) Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) Keleti lápibagoly (<i>Arytrura musculus</i>) Közönséges vidra (<i>Lutra lutra</i>) Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)

	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>) Szivárványos ökle (<i>Rhodeus amarus</i>) Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>) Vágó csík (<i>Cobitis elongatoides</i>) Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A gazdálkodás során csak olyan tevékenység javasolt, mely a természetes fajösszetételű és szerkezetű vízi és mocsári növényzet nagyobb területen való fenntartását (amelyek egyes közösségi jelentőségű madárfajok költőhelyei), ill. a természetközeli összetétellel bíró vízi életközösségek (amelyek a közösségi jelentőségű madárfajok táplálékforrásai) fenntartását biztosítja. A gazdálkodás intenzitását úgy javasolt megválasztani, hogy a zavarás mértéke a megfelelő méretű területegységeken a jelölő madárfajok fészkelő, ill. táplálékkereső állományaira ne legyen túlzott zavaró hatással.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	Kötelezően betartandó előírások: A kezelési egység egy részére nincsenek érvényben vonatkozó kötelező előírások, a gyepek élőhelyekre vonatkozó kötelezően betartandó természetvédelmi kezelési földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. tartalmazza. Lásd még a 3.2.1.1. pontban megfogalmazott általános előírásokat. Javasolt előírások: – Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges. (V05) <u>Megj.:</u> Inváziós fásszárúak eltávolítása céljából. – Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető. (V15) <u>Megj.:</u> Kivéve a mesterséges halastavakon, vagy természetszerű állapotú tavakon és vizes élőhelyeken élőhelyrehabilitációs célból. – A vízi növényzet nem irtható. (V11) <u>Megj.:</u> Csak költési időszakon kívül, a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett módon. – Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető. (V17) – Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (V19). <u>Megj.:</u> Természetes és természetközeli állapotú vizek esetében az 1996. évi LIII. törvény 14. §-ának megfelelően. – Horgászvízként és halastóként nem hasznosítható. (V25) <u>Megj.:</u> A természetszerű állapotú tavak és egyéb vizes élőhelyek azon részén, amely korábban sem volt horgászvíz vagy halastó – A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni. (V26) – <u>Megj.:</u> az intézkedés a már meglévő fészkek megóvását célozza vegetációs időn belül – A területen mindennemű beavatkozás kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt. (V67) <u>Megj.:</u> jó állapotú, természetes élőhelyeken, ahol a jelenlegi, ideális állapot fenntartása kezelés nélkül optimális – Cserjeirtás nem megengedett. (GY17) <u>Megj.:</u> jó állapotú élőhelyeken, ahol a cserjés mozaik az élőhely diverzitását fokozza – Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20) <u>Megj.:</u> jó állapotú élőhelyeken, ahol a fajgazdag növénytársulás fennmaradást ez biztosítja – Inváziós fás szárúak mechanikus irtása. (GY26) <u>Megj.:</u> Szükség esetén egyedi vegyszeres kezelés (fainjektálás) is alkalmazható. – A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28) <u>Megj.:</u> olyan helyen, ahol a cserjésedés az élőhely teljes megszűnését jelentené – A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása. (GY32) – Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (GY107)
Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén az esetleges élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés során a megfelelő vízháztartás biztosítását, a természetes szukcessziós folyamatok érvényesülését és a természetes nádas-mocsári és hínárnövényzet kialakulásának legalább a víztest egy részét érintő kialakítását kell támogatni.

	Élőhelyrekonstrukció és -fejlesztés részben a fészkelő- és táplálkozóterületek kialakulásának elősegítése tekintetében, részben az inváziós növényfajok ellen történő fellépés tekintetében tervezhető.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	A kezelési egységhez vizes élőhelyek tartoznak, melyek hidrológiai viszonyainak, élőhely-szerkezetének és természetességi állapotának megőrzése elsődleges természetvédelmi feladat az itt fészkelő és táplálékkereső madárfajok védelme érdekében. Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat ennek megfelelően az ide tartozó élőhelyek és az azokhoz kötődő jelölő fajok figyelembevételével fogalmaztuk meg. A kezelési egységhez tartozó jelölő fajok fészkelő és táplálékkereső állományának fenntartása szorosan kötődik a megfelelő vízminőség, áramlási viszonyok biztosításához, a szennyeződések elkerüléséhez. A vizes élőhelyek vegetációs állapotának óvása (mozaikos élőhelyszerkezet, inváziós fajok visszaszorítása, megfelelő vízállapot biztosítása a költési időszakban) az itt fészkelő fajok esetében prioritást élvez a táplálkozóhelyek jó állapotának és zavartalanságának fenntartása érdekében. Valamennyi faj érdekében a költési időszakokra vonatkozó egyes előírások a fészkek fizikai veszélyeztetésének elkerülését, ill. a zavarás szintjének mérséklését szolgálják.

GY - Gyepterületek (rétek, legelők)

Kezelési egység kódja:	GY
Kezelési egység meghatározása:	Gyepterületek (rétek, legelők)
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	3110 Nyílt homokpusztagyepek 3120 Zárt gyepek homokon 3400 Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken 3500 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet (részben) 4600 Máshová nem besorolható fűszárú növényzet (részben) 5110 Vízben álló mocsári/lápi növényzet (részben) 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Pannon kilúgozódott dűnék (2340*) Pannon homoki gyepek (6260*) Kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>) (6410) Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) (6510)
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) Hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) Lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) Réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) Töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>) Daru (<i>Grus grus</i>) Pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)

	Parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) Vértű-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Törpészender (<i>Proserpinus proserpina</i>)
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A kezelési egységbe sorolt területek extenzív mezőgazdasági hasznosítása javasolt, mivel a természeti értékek fennmaradását lehetővé teszi, illetve biztosítja. Általános cél a gyomosodás (különösen inváziós fajok előretörése), valamint a nagymértékű cserjésedés-beerdősödés megakadályozása, de egyben a mozaikos élőhelyszerkezet (szegélyek, kisebb cserjés foltok, facsoportok) fenntartásának biztosítása. A kezelési egységbe sorolt gyepek esetében a kezelést elsősorban legeltetéssel (a hasznosítást kiegészítő tisztító kaszálás alkalmazásával), vagy évi egy kaszálással javasolt végezni. A cserjék, fák kivágása csak ősszel-télén javasolt a fészkelő madarak védelme érdekében. A jelölő madárfajok tekintetében az élőhely megőrzése főleg a stabil táplálékbázis fenntartását, ill. néhány faj esetében a fészkelőhelyek védelmét célozza.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	Kötelezően betartandó előírások: 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól. Lásd még a 3.2.1.1. pontban megfogalmazott általános előírásokat. Javasolt előírások: – Felülvetés nem megengedett. (GY01) – Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02) – Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendezelő használata nem megengedett. (GY08) – Fogasolás nem megengedett. (GY09) – Tárcsázás nem megengedett. (GY10) – Kiszántás nem megengedett. (GY13) – Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20) <u>Megi.</u>: jó állapotú élőhelyeken, ahol a fajgazdag növénytársulás fennmaradását ez biztosítja – A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni. (GY31) – Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha. (GY41) – Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71) – A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása. (GY92) – 20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként. (GY96) <u>Megi.</u>: csak a kaszáloként hasznosított területekre vonatkozik – A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása. (GY99) <u>Megi.</u>: csak a kaszáloként hasznosított területekre vonatkozik – A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116) – Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08) – A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69) – Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor. (GY108) <u>Megi.</u>: csak az inváziós fajokkal borított élőhelyeken

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés az elgyomosodott, beerdősült vagy özönfajokkal benépesült eredeti jelölő élőhelyek (6440, 6510) természetességi állapotának javítása érdekében javasolható, amely közvetetten a jelölő madárfajok táplálékinálatát és megfelelő élőhelyszerkezetének kialakítását segíti. Az élőhelyfejlesztés javasolt módjai a gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok megvalósításával, vagy azok kombinációival történhetnek.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén épületek, építmények elhelyezése – kivéve a természetvédelmi kezelést és bemutatást szolgáló létesítmények – nem javasolt.
Kezelési javaslatok indoklása:	Alacsony intenzitású legeltetés és mozaikos kaszálás szolgálja leginkább a megfelelő, mozaikos élőhelyszerkezet kialakítását. A javaslatok az élőhelyek állapotának megőrzése és javítása érdekében, továbbá az özönnövények jelenlétéből fakadó veszélyforrások mérséklése érdekében kerültek megfogalmazásra. A degradált gyepek kevésbé kötött, intenzívebb kezelést igényelnek az özönnövények visszaszorulásáig. Visszaalakításukkal a jó természetességi élőhelyek kiterjedése növekedhet. A kezelési egységhez tartozó jelölő fajok fészkelő és táplálékkereső állományának állapota szorosan kötődik a táplálkozóhelyek jó állapotának és zavartalanságának fenntartásához. Valamennyi faj érdekében a költési időszakra vonatkozó egyes előírások a fészkek fizikai veszélyeztetésének elkerülését, ill. a zavarás szintjének mérséklését szolgálják.

CF - Cserjés-fás szegélyek és mozaikok

Kezelési egység kódja:	CF
Kezelési egység meghatározása:	Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	500 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet (részben) 4108 Hegy- és dombvidéki pionír erdők (részben) 4302 Égeresek (részben) 4304 Ártéren kívüli füzesek (részben) 4305 Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok (részben) 4306 Nyíresek (részben) 4308 Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők (részben) 4309 Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszárú növényzet (részben) 5200 Láp- és mocsárerdők (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430) <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) (6510) Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (91E0*) Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmion minoris) (91F0) Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronion-Carpinion) (91L0)
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Darázsölyv (Pernis apivorus) Fekete gólya (Ciconia nigra) Jégmadár (Alcedo atthis) Közép fakopáncs (Dendrocopos medius) Rétisas (Haliaeetus albicilla)

	Barna kánya (<i>Milvus migrans</i>) Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) Lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) Töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) Keleti lápi bagoly (<i>Arytrura musculus</i>) Kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>) Törpészender (<i>Proserpinus proserpina</i>)
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A kezelési egységbe sorolt cserjés, mozaikos élőhelyek hozzájárulnak a terület élőhelyi és faji diverzitásának növeléséhez, főként madár- és rovarviláguk értékes. A gypfoltokkal mozaikos cserjések extenzív mezőgazdasági hasznosítása, ill. a kisebb erdőszűlt területek extenzív erdészeti kezelése javasolt, de amennyiben inváziós fertőzés nem fenyeget, kezelés nélküli fenntartásuk is támogatható. Általános cél a gyomosodás (különösen inváziós fajok előretörése), valamint a teljes beerdősödés megakadályozása, a mozaikos élőhelyszerkezet (szegélyek, kisebb cserjés foltok, facsoportok) fenntartásának biztosítása. A kezelési egységbe sorolt mozaikos élőhelyek esetében a gypekezelést elsősorban legeltetéssel, vagy maximum évi egy kaszálással javasolt végezni, de időszakos háborítatlanságuk is elfogadható. Cserjék, fák kivágása esetén időbeli korlátozás megadása javasolt, a fészkelő madarak védelme érdekében a kitermelés a költési és fiókanevelési időszakon kívül végzendő. A jelölő madárfajok tekintetében az élőhely megőrzése főleg a stabil táplálékbázis fenntartását, ill. néhány faj esetében a fészkelőhelyek védelmét célozza.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	Kötelezően betartandó előírások: A gyp-komponens tekintetében a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól. Erdőterületek esetében a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról, a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről, valamint a hatályos erdőterv előírásai. Lásd még a 3.2.1.1. pontban megfogalmazott általános előírásokat. Javasolt előírások: <u>Gypekezelés:</u> – Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (GY02) – Cserjeirtás nem megengedett. (GY17) – Legeltetés és kaszálás nem végezhető, a terület kezelés nélkül történő fenntartása. (GY21) <u>Megi.</u>: jó állapotú élőhelyeken, ahol a beavatkozás az élőhelyi diverzitást degradálná – A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28) <u>Megi.</u>: olyan helyen, ahol a cserjésedés a mozaikos élőhely teljes megszűnését jelentené – Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29) – A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a

	működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni. (GY31) – Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71) <u>Megi.</u>: csak a kaszálóként hasznosított területekre vonatkozik – 20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként. (GY96) <u>Megi.</u>: csak a kaszálóként hasznosított területekre vonatkozik – A gyept csak két évente lehet kaszálni. (GY118) <u>Megi.</u>: csak a részben kaszálóként hasznosított területekre vonatkozik – Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálassal történő kezelése évente legalább háromszor. (GY108) <u>Megi.</u>: csak az inváziós fajokkal borított élőhelyeken <u>Erdősült területek:</u> – Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08) – A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09) – A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) – Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17) – A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18) – Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) – A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69) – A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása. (E78) – Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. (E88) – Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve. A gyepterület művelési ágú területek helyreállítása csak akkor javasolt, ha célja a gyepterület visszaállítása, és ha a kezelés (legeltetés, kaszálás) lehetősége hosszú távon is biztosított. A gyepterületrekonstrukciót ebben az esetben mozaikos élőhelyszerkezet kialakításával: honos fajú fa- illetve cserjefoltok visszahagyásával javasolt elvégezni, a védett madárfajok költési időszakán kívül.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	Alacsony intenzitású, időszakos legeltetés és/vagy kaszálás szolgálja leginkább a megfelelő, mozaikos élőhelyszerkezet kialakítását és fenntartását, amely mellett egyes területek tartósan (akár 10 éves periódusban) érintetlenül maradnak. A javaslatok az élőhelyek állapotának megőrzése és javítása érdekében, továbbá az özönnövények jelenlétéből fakadó veszélyforrások mérséklése érdekében kerültek megfogalmazásra. A kezelési egységhez tartozó jelölő fajok fészkelő és táplálékkereső állományának állapota szorosan kötődik a cserjés-gyepes táplálkozóhelyek jó állapotának és zavartalanságának fenntartásához. Az idős faegyedeket tartalmazó foltok kedvezőek a jelölő odúlakó fajok számára, ezek védelme érdekében itt a fakitermelés korlátozása és az idős, odvas fák fenntartása szükséges. Valamennyi faj érdekében a költési időszakra vonatkozó egyes előírások a fészkek fizikai veszélyeztetésének elkerülését, ill. a zavarás szintjének mérséklését szolgálják.

TE - Őshonos fafajú természetes és természetszerű erdők, valamint idegenhonos fafajokkal elegyes származékaik

Kezelési egység kódja:	TE
Kezelési egység meghatározása:	Őshonos fafajú természetes és természetszerű erdők, valamint idegenhonos fafajokkal elegyes származékaik
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma- alaptérkép):	101 Bükkösök 4102 Gyertyános kocsánytalan-tölgyesek 4103 Cseresek 4107 Hazai nyárasok 4108 Hegy- és dombvidéki pionír erdők (részben) 4109 Gyertyános kocsányos-tölgyesek 4110 Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek 4111 Egyéb, többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők 4112 Egyéb elegyes lomberdők 4301 Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek többletvízhatás alatt 4302 Égeresek (részben) 4303 Többletvízhatás alatti gyertyános kocsányos tölgyesek 4304 Ártéren kívüli füzesek (részben) 4305 Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok (részben) 4306 Nyíresek (részben) 4307 Többletvízhatással érintett cseresek 4308 Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők (részben) 4309 Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők (részben) 4501 Pusztavágás (részben) 4502 Folyamatban lévő felújítás (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszáru növényzet (részben) 5200 Láp- és mocsárerdők (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Tőzegmohás lápok és ingólápok (7140) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0*) Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) (91F0) Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronion-Carpinion</i>) (91L0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0)
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) Jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) Barna kánya (<i>Milvus migrans</i>) Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) Kék galamb (<i>Columba oenas</i>) Lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) Töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Sűrű csetkák (<i>Eleocharis carniolica</i>) Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>) Díszes tarkalepke (<i>Hypodryas maturna</i>) Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) Kerekvállú állásbogár (<i>Rhysodes sulcatus</i>) Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)

	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>) Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Kis apollólepké (<i>Parnassius mnemosyne</i>) Sápadt szemeslepké (<i>Lopinga achine</i>)
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A fokozottan védett területeken (pl. erdőrezervátum magterület) gazdálkodási célú fakitermelés nem folytatható, az esetleges beavatkozások csak természetvédelmi célokat (pl. inváziós fajok visszaszorítása) szolgálhatnak. Ezekon kívül többnyire közepes-jó természetességű állományok kerültek a kezelési egységbe, melyek számos természetvédelmi szempontból jelentős faj számára biztosítanak élőhelyet. A kezelési egység területén kíméletes gazdálkodás, esetleg folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok javasoltak az itt előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok megőrzése érdekében. Természetvédelmi szempontból hosszútávon minél magasabb arányban javasolt a faanyagtermelést nem szolgáló, örökzöld, vagy átmeneti üzemmódok alkalmazása. Cél a faj- és korszakozásban is heterogén, nagyobb vágásfoltokat mellőző állományok fenntartása, az idős (100 év feletti) faegyedek és jelentős mennyiségű, álló és fekvő holt faanyag jelenléte, arányának növelése, a böhöncös egyedek, biotópfák kíméletével. Javasolt az állománynevelések és felújítógázások során a lékes-csoportos-foltos beavatkozások előnyben részesítése. Hosszabb távon elérni kívánt ideális állapot az erdőrészek 5–20%-ának érintetlenül hagyása (mikroélőhelyek). Az érintetlenül hagyandó részeket célszerű úgy jelölni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő különleges vagy sérülékeny élőhelyeket, mikrohabitatokban gazdag állományrészeket, természetvédelmi vagy közjóléti objektumokat (pl. védett fajok előfordulási helyei) és a hagyásfákat is magukba foglalják. Cél az újulatfoltok elegyességének, változatosságának megtartása és az idegenhonos fafajok (pl. akác) fokozatos visszaszorítása. A fakitermelést kemény talajon javasolt végezni, a fészkelési időszakon kívül. A jellegtelen őshonos fafajú, ill. idegenhonos fafajokkal elegyes állományokban a gazdálkodás során törekedni kell a természetszerű szerkezettel, faállománnyal és korösszetétellel jellemezhető állományok kialakítására.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	<u>Kötelezően betartandó előírások:</u> A 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról, a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról, valamint a hatályos erdőterv előírásai. Lásd még a 3.2.1.1. pontban megfogalmazott általános előírásokat. <u>Javasolt előírások:</u> <u>Fokozottan védett, ill. egyéb, faanyagtermelést nem szolgáló erdőrészekben:</u> – Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) – – Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73) – Faanyag mozgatása csak kemény talajviszonyok mellett. (E81) <u>Gazdasági célú fakitermeléssel érintett idősebb állományokban:</u> – A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)

	– Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08) Megj.: Fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban rakodó, depónia kijelölése nem javasolt. – A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09) Megj.: Fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban közelítő nyomok kijelölése nem javasolt. – Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10) – A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11) – Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. (E17) – A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18) – Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) Megj.: Részletes javaslatokat ld. a 3.2.3 fejezetben. Fokozottan védett madár fészkeléséről, vagy a fészkek megszűnéséről haladéktalanul értesíteni kell a természetvédelmi hatóságot és a gazdálkodót. – Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása. (E22) – A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (E31) – Őshonos fafajú állományok véghasználatára során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38) – Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. (E49) Megj.: <i>Őshonos fafajú állományokban a teljes talajelőkészítés mellőzése (védett területeken a Tvt. 33.§ (2) alapján tilos), tuskózásos talajelőkészítés esetén a tuskók elásása vagy nem erdőterületre történő szállítása javasolt.</i>– A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása. (E78) – Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása. (E80) Megj.: A fajokra vonatkozó részletes javaslatokat ld. a 3.2.3 fejezetben. – Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01) <u>Gazdasági célú fakitermeléssel, ill. erdőneveléssel érintett fiatal és középkorú állományokban (csak a fentiekben túli, specifikus javaslatok):</u> – Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtürsulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26) – A természetes erdőtürsulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27) – A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50) – Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68) Megj.: Az erdővédelmi kerítések nyomvonalának gyommentesen tartásának kivételével,
--	--

	elsősorban a védett természeti területeken. – Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete. (E84) – Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása. (E97)
Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	A kezelési egységbe sorolt erdőterületek esetében alapvető cél a jelölő madárfajok fészkelő állományának védelme a közvetlen károkozások (így fészkek elpusztulása vagy azok elhagyása a zavarás következtében) ellen a fakitermelésre vonatkozó területi, időbeli és művelési korlátozásokkal. Hosszabb távú közvetett cél a megfelelő erdőszerkezetű állományok létrehozása (idegenhonos fajok visszaszorítása, elegyesség, színtettség, idős, nagy koronájú és odvas fák, ill. holtfa biztosítása, mikroélőhelyek kijelölése fenntartása, talajállapot védelme), amelyek az élőhelyi diverzitás növelésével a fészkelőhelyeket és a táplálékforrásokat stabilitásukat biztosítja. Az odúlakó fajok állományának fenntartása szorosan összefügg a megfelelő mennyiségű és méretű odú, esetleg holtfa rendelkezésre állásával. Az erdészeti károsítók elleni védekezéskor szintén a táplálékforrások megőrzésére kell ügyelni. Az erdővel szomszédos más élőhelyek védelme az erdészeti műveletekkel összefüggésben az ott fészkelő és táplálékkereső fajok védelme, ill. közvetve az ottani kedvező élőhelyállapot fenntartása miatt fontos.

IE - Idegenhonos fajú erdők

Kezelési egység kódja:	IE
Kezelési egység meghatározása:	Idegenhonos fajú erdők
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	2230 Energiaültetvények 4401 Tülevelűek dominálta ültetvények 4402 Akác dominálta ültetvények 4403 Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények 4404 Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők 4501 Pusztavágás (részben) 4502 Folyamatban lévő felújítás (részben) 4600 Máshová nem besorolható fásszárú növényzet (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Nincs érintett élőhely.
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) Lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>) Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) Töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Búbos cinege (<i>Parus cristatus</i>) Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A gazdálkodás során törekedni kell a szerkezetátalakításra, a természetszerű szerkezettel, faállománnyal és korösszetétellel jellemezhető állományok kialakítására.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	<i>Kötelezően betartandó előírások:</i> A 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról, a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról, valamint a hatályos erdőterv előírásai. <i>Javasolt előírások:</i> – Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08) Megj.: Fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban rakodó, depónia kijelölése nem javasolt. – (E09) Megj.: Fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban közelítő nyomok kijelölése nem javasolt. – A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18) – Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (E20) Megj.: Részletes javaslatokat ld. a 3.2.3 fejezetben. Fokozottan védett madár fészkeléséről, vagy a fészkek megszűnéséről haladéktalanul értesíteni kell a természetvédelmi hatóságot és a gazdálkodót. – Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54) – Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználat és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása. (E62) – Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználat során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64) – A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69) – Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően. (E73) – Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása. (E80) Megj.: A fajokra vonatkozó részletes javaslatokat ld. a 3.2.3 fejezetben. – Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása. (E97)
Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység teljes területén javasolható élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés keretében (túl a jogszabályi kötelezettségként előírt, pl. védett területeken történő fajcseréken) az idegenhonos faállományok cseréje őshonos fafajú állományokra.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	A kezelési egységbe sorolt erdőterületek esetében alapvető cél a jelölő madárfajok fészkelő állományának védelme a közvetlen károkozások (így fészkek elpusztulása vagy azok elhagyása a zavarás következtében) ellen a fakitermelésre vonatkozó területi, időbeli és műveleti korlátozásokkal. A jelölő madárfajok esetében az őshonos fafajú, elegyes, heterogén szerkezetű állományok fészkelő- és táplálkozóterületként jóval kedvezőbbek a homogén, rövidebb vágásfordulóval kezelt tájidegen erdőknél. A javasolt kezelések elsősorban a szerkezetátalakítást, ill. egyes, a jelölő fajok szempontjából kiemelt elemek (idős, odvas fák) kíméletét, ill. arányának növelését célozzák. Az intenzíven terjedő fajokból álló állományok a jelölő élőhelyek szomszédságában azokra negatív hatással vannak/lehetnek, ezért lokalizációjuk, illetve fafajcsere indokolt. Az erdészeti károsítók elleni védekezéskor szintén a táplálékforrások megőrzésére kell ügyelni. Az erdővel szomszédos más élőhelyek védelme az erdészeti műveletekkel összefüggésben az ott fészkelő és táplálékkereső fajok védelme, ill. közvetve az ottani kedvező élőhelyállapot fenntartása miatt fontos.

AG - Agrár élőhelyek

Kezelési egység kódja:	AG
Kezelési egység meghatározása:	Agrár élőhelyek
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	2100 Szántóföldek 2220 Gyümölcsösök, bogyósok 2310 Komplex művelési szerkezet épületekkel (részben) 2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Nincs érintett élőhely.
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) Hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>) Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) Töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Nincs érintett faj.
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A kezelési egységben döntően szántóföldi művelés (elenyésző mértékben szőlő- és gyümölcsstermesztés) folyik, mely nem veszélyezteti közvetlenül a közösségi jelentőségű madárfajokat, viszont pozitív hatással lehet a potenciális táplálkozóterületek állapotára. Természetvédelmi szempontból hosszútávú célként (főként az országos jelentőségű védett természeti területeken) a nagyüzemi szántók átalakítása, gyepesítése vagy honos fajokkal történő erdősítése lenne ideális. Rövidtávú célként és a védett területeken kívül elterülő szántók esetében a vegyszerhasználat minimalizálása a cél.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	<i>Kötelezően betartandó előírások:</i> Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKA) – 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet <i>Javasolt előírások:</i> – Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható. (SZ10) – Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (SZ19) – Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett. (SZ21) – Rágcsáloirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók. (SZ22) – Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár. (SZ28) – Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket (SZ35) – Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető. (SZ43) – Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása. (SZ51) – Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása. (SZ52) – Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását. (SZ53) – Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható. (SZ56) – Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájjidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők. (SZ67) – A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges. (SZ64)

	– A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákól álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel. (SZ68) – Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése. (SZ74)
Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés a termőhelynek megfelelő, őshonos fűfélékkel (gyepesítés), vagy fafajokkal (erdősítés).
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	Fenti javaslatok az agrárterületek (mind közösségi madárfajok táplálkozóterületei), ill. a környező élőhelyek (mint közösségi madárfajok költő- és táplálkozóterületei) védelmében kerültek megfogalmazásra, az intenzív művelésből fakadó veszélyforrások, szennyeződések mérséklése, ill. a biodiverzitás (táplálékforrások bővülése) növelése érdekében. Természetvédelmi szempontból egyértelműen kedvezőbb a gyeperdő a jelenlegi szántóföldek helyén.

BE - Beépített területek

Kezelési egység kódja:	BE
Kezelési egység meghatározása:	Beépített területek
Érintett élőhelyek (Ökoszisztéma-alaptérkép):	1110 Alacsony épület 1120 Magas épület 1210 Szilárd burkolatú utak 1220 Földutak 1230 Vasutak 1310 Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek 1410 Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal 1420 Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül 2310 Komplex művelési szerkezet épületekkel (részben) 2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül (részben)
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	Nincs érintett élőhely.
Érintett közösségi jelentőségű madárfajok:	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) Karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) Töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>)
Érintett, egyéb kiemelt fajok:	Nincs érintett faj.
Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:	A beépített területek használata, gazdasági létesítmények működtetése, karbantartása során törekedni kell arra, hogy a környező területek zavarása a lehető legkisebb mértékű legyen, a szomszédos értékesebb élőhelyekre ne jusson ki környezetterhelő anyag.
Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:	<i>Kötelezően betartandó előírások:</i> Az általános részben megtalálhatókon túl további kötelezően betartandó előírások nincsenek. <i>Javasolt előírások:</i> – A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41). <u>Megj.:</u> a fakivágás 09.01.-03.15. között javasolt. – A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta

	állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69) – A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28) – Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:	A kezelési egység területén élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés nincs tervezve.
Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok	A kezelési egység területén a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok – az általános részben foglaltakon túl – nem kerültek megfogalmazásra.
Kezelési javaslatok indoklása:	A kezelési egységben csupán néhány zavarástűrő jelölő és egyéb közösségi jelentőségű madárfaj fordul elő, nem jelentős állományokkal. A néhány megfogalmazott kezelési javaslat általános jellegű, az alapvető védelmi célokat (pl. fészkek megóvása), ill. az inváziós fajok állományainak kordában tartását célozza.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A tervezési területen madárvédelmi szempontból kiemelő élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés az elmúlt időszakban nem történt, ill. a közeljövőben nincs napirenden.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Ebben a pontban azon fajok esetében teszünk fajvédelmi intézkedésre javaslatot, amelyeknél az egyes kezelési egységeknél tett javaslatokon túlmenő intézkedések segítségével még eredményesebb lehet az adott fajra vonatkozó fajvédelmi tevékenység, továbbá amelyekre a tervezési területen a Nemzeti Park Igazgatóság a gyakorlatban már működő javaslatokat dolgozott ki.

Fekete gólya (*Ciconia nigra*): A fészkelési időszakban, 03. 01-től 08. 15-ig a fészkek 400 m sugarú környezetében a gazdasági tevékenységből vagy más forrásból adódó zavarás kerülendő. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében nem javasolt fakitermelés. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben ettől eltérően is kijelölhetik a természetvédelmi hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*): A fészkelési időszakban, 05. 01-től 08. 15-ig a fészkek 200 m sugarú környezetében a gazdasági tevékenységből vagy más forrásból adódó zavarás kerülendő. Fészkelési időn kívül a fészkek 50 m sugarú környezetében nem javasolt a fakitermelés. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben ettől eltérően is kijelölhetik a természetvédelmi hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.

Réti sas (*Haliaeetus albicilla*): A fészkelési időszakban, 01. 01-től 07. 15-ig a fészkek 400 m sugarú környezetében gazdasági tevékenységből vagy más forrásból adódó zavarás nem engedhető meg. Fészkelési időn kívül a fészkek 100 m sugarú környezetében kerülendő a fakitermelés. A védőzónák méretét és alakját indokolt esetben ettől eltérően is kijelölhetik a természetvédelmi hatóság, a természetvédelmi kezelő és az erdőgazdálkodó szakemberei közös megegyezéssel.

Cigányréce (*Aythya nyroca*): A fészkelőhelyeül szolgáló halastavak szegélynövényzetének (nádas, mocsár, magassásos) érintetlenségét biztosítani szükséges a fészkelési időszakban.

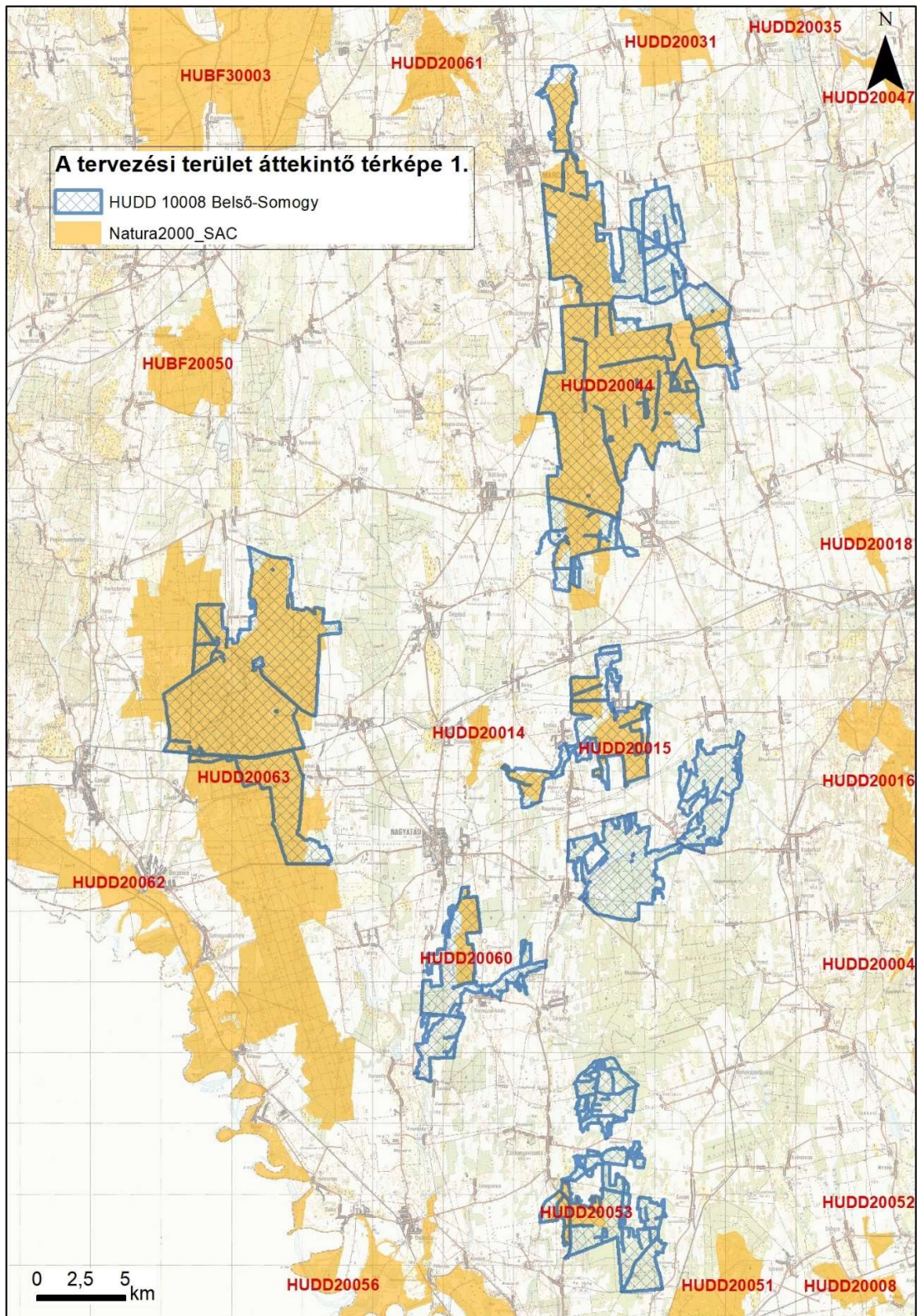
Odúlakó erdei fajok (fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), kék galamb (*Columba oenas*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), kis légykapó (*Ficedula parva*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*): Élőhelyi igényük és védelmi lehetőségeik közel azonosak: valamennyi faj számára ideálisak a őshonos lombos fafajokból álló, elegyes, szerkezetességben és fafajösszetételben heterogén, legalább elszórtan idős fákat vagy idős állományfoltokat, köztük holtfát és odvas egyedeket is tartalmazó erdőállományok. Az ilyen élőhelyek kialakítására és fenntartására a folyamatos erdőborítást biztosító (elsősorban faanyagtermelést nem szolgáló és örökerdő) üzemmódok optimálisak, de körültekintő erdőműveléssel átmeneti és vágásos üzemmód is megfelelő lehet. Fontos az erdőtervben meghatározott időbeli korlátozások betartása (jó természetességű honos állományokban a vegetációs időn kívül – 08.01. - 03.15. közötti időszakban – történő fakitermelés, a tisztítások és törzskiválasztó gyérítések kivételével), ill. a mikroélőhelyek (fák, facsoportok) kijelölése és folyamatos fenntartása.

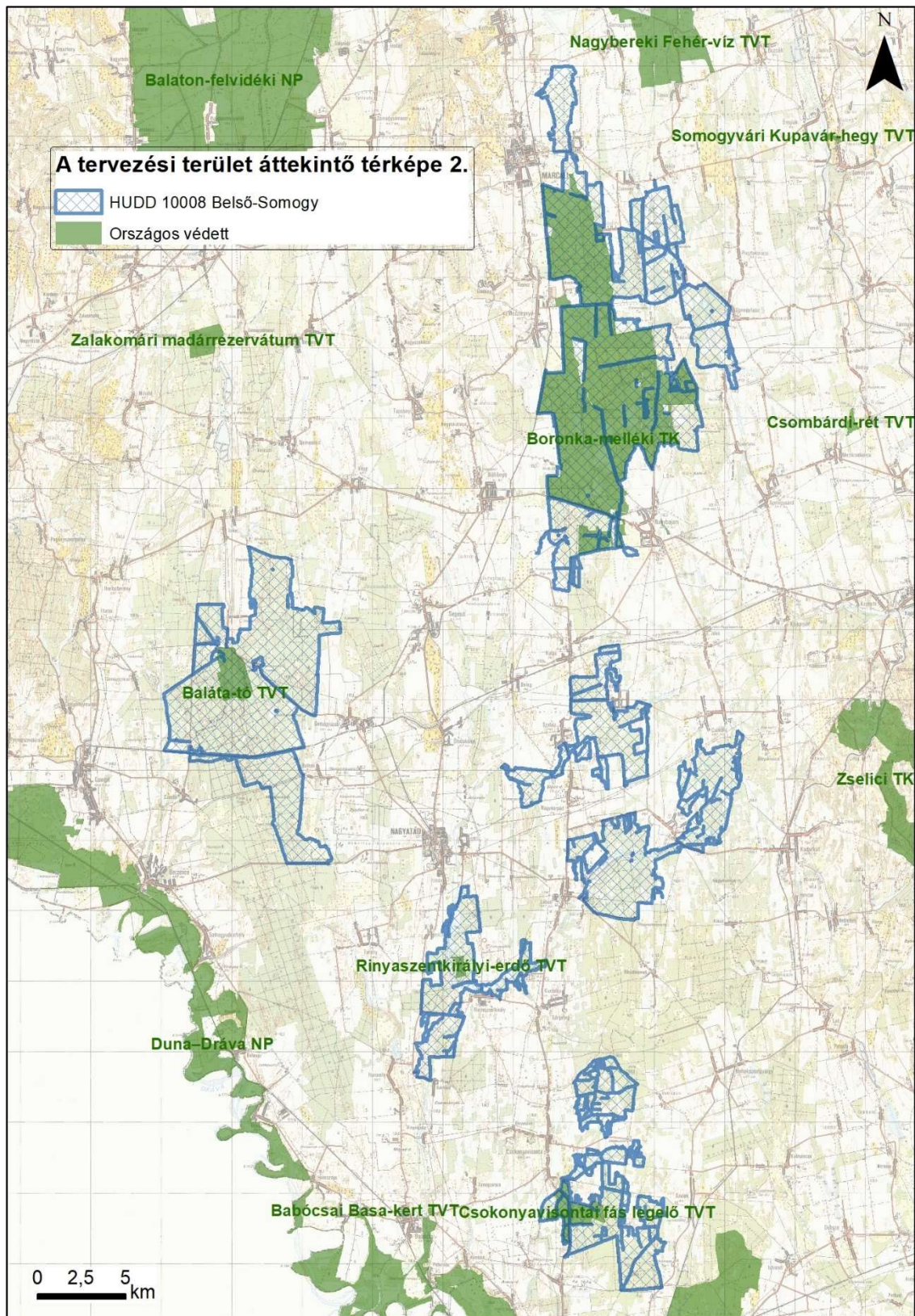
3.2.4. Kutatás, monitorozás

Vizsgálandó	Vizsgálat jellege	Módszertan	Gyakoriság	Kapcsolódó program
Ritka és telepesen költő madárfajok monitorozása (pl. fekete gólya, réti sas)	Monitoring	NBmR	évente	Natura 2000 monitoring
Odúlakó erdei fajok (pl. fekete harkály, hamvas küllő, örvös légykapó) költőállományok monitorozása	Monitoring	MAP	2-3 évente	Natura 2000 monitoring
Mesterséges odútelepek-, fészkealapok kihelyezése és ellenőrzése	Monitoring	NBmR	évente	Natura 2000 monitoring
Állandó hálófelületű madárbefogás (CES gyűrűzés), bokros-cserjés mintaterületen	Monitoring	CES protokoll	évente	Natura 2000 monitoring, CES

3.2.5. Mellékletek

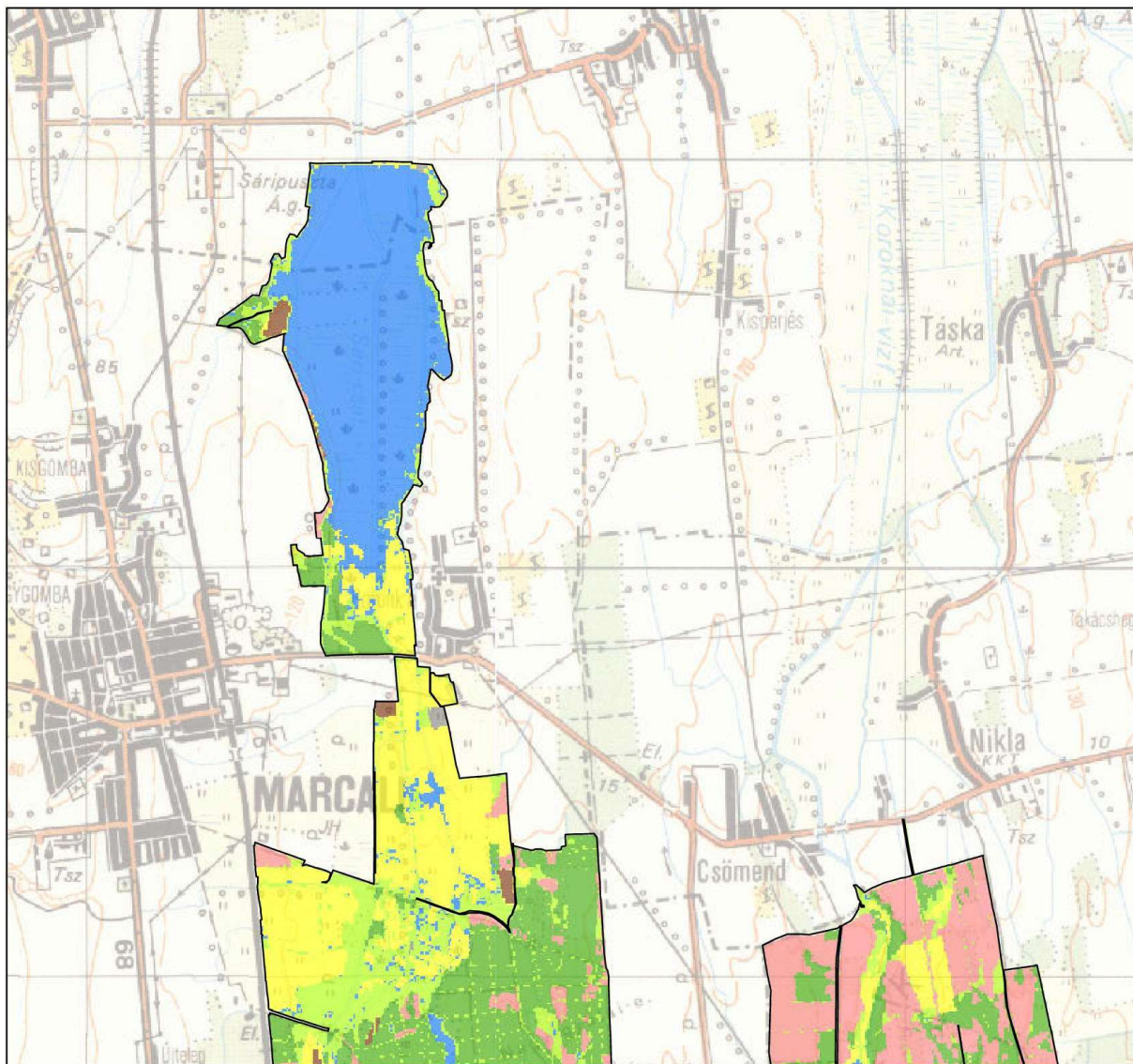
Áttekintő térképek a térségbeli országos jelentőségű védett és Natura 2000 természetmegőrzési területek feltüntetésével (2 lap)

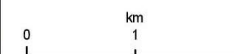
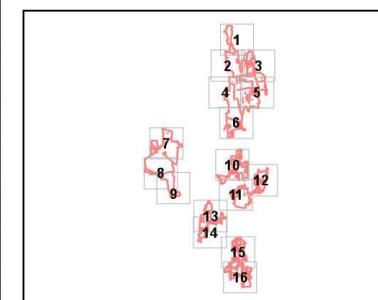

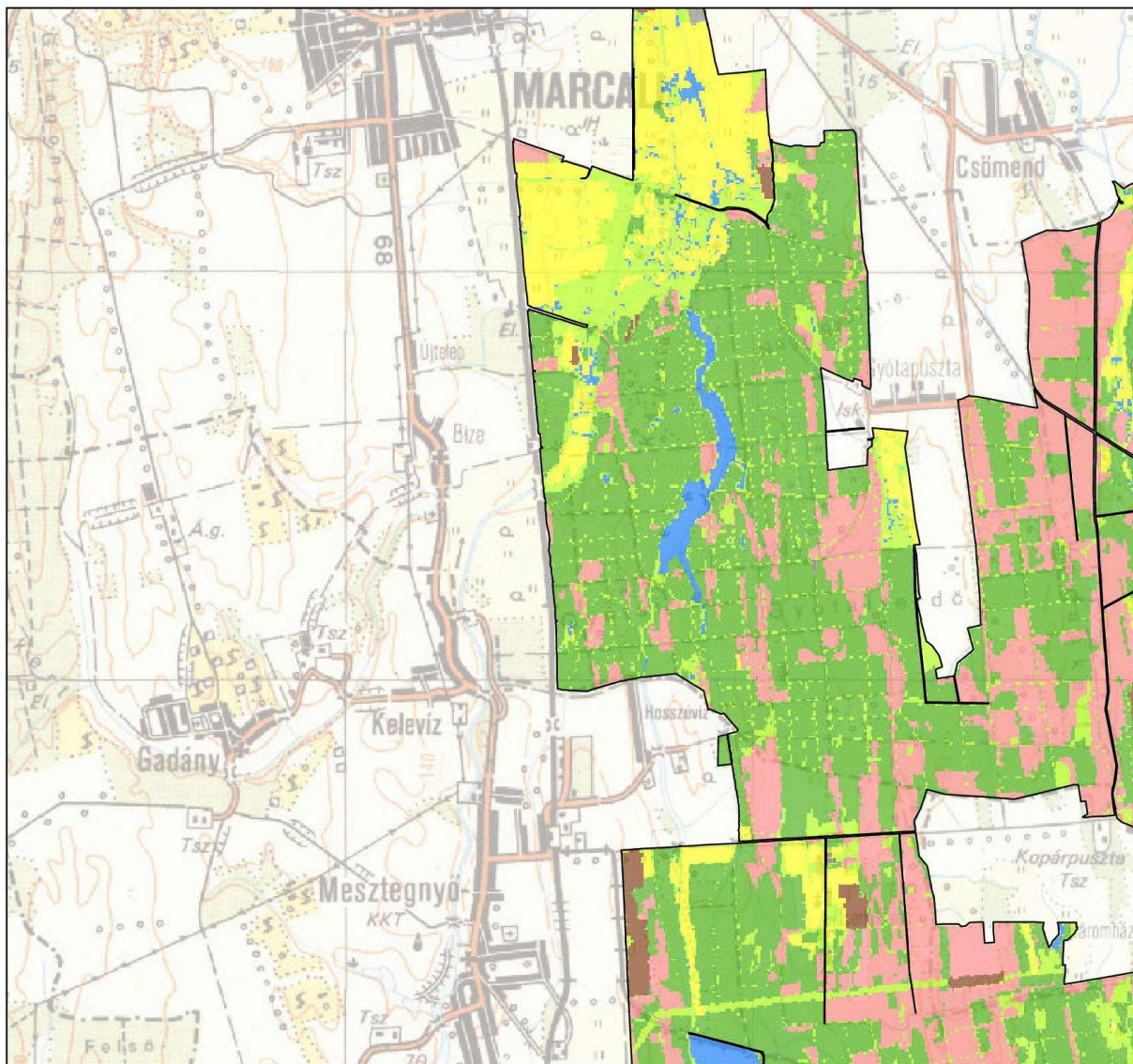
A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

A HUDD10008 Belső-Somogy különleges madárvédelmi terület Natura 2000 fenntartási terv kezelési egységeinek térképei az Ökoszisztéma-alaptérkép felhasználásával készült, Agrárminisztérium, 2019 (KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001) felhasználásával készültek.

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

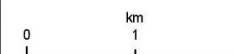
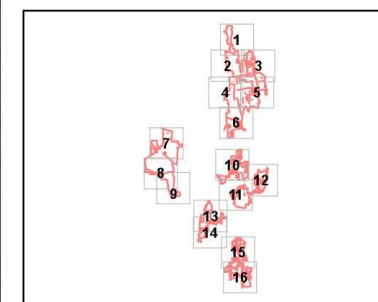

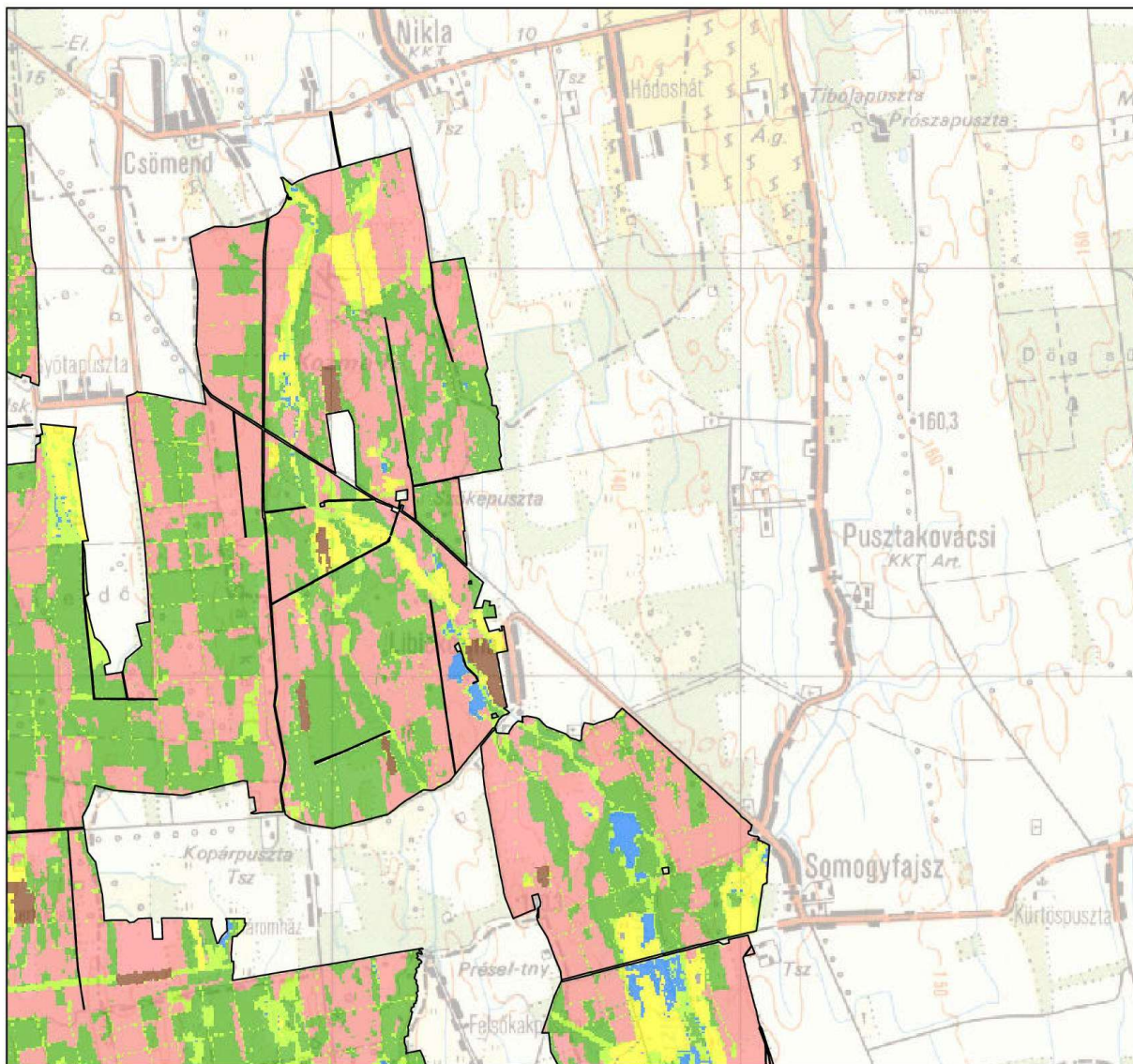
Oldal: 16/ 2

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

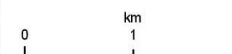
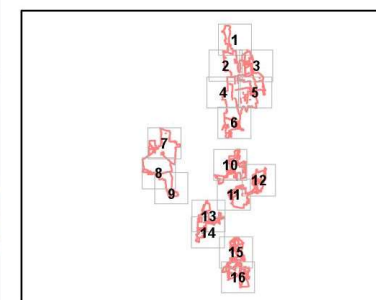

Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

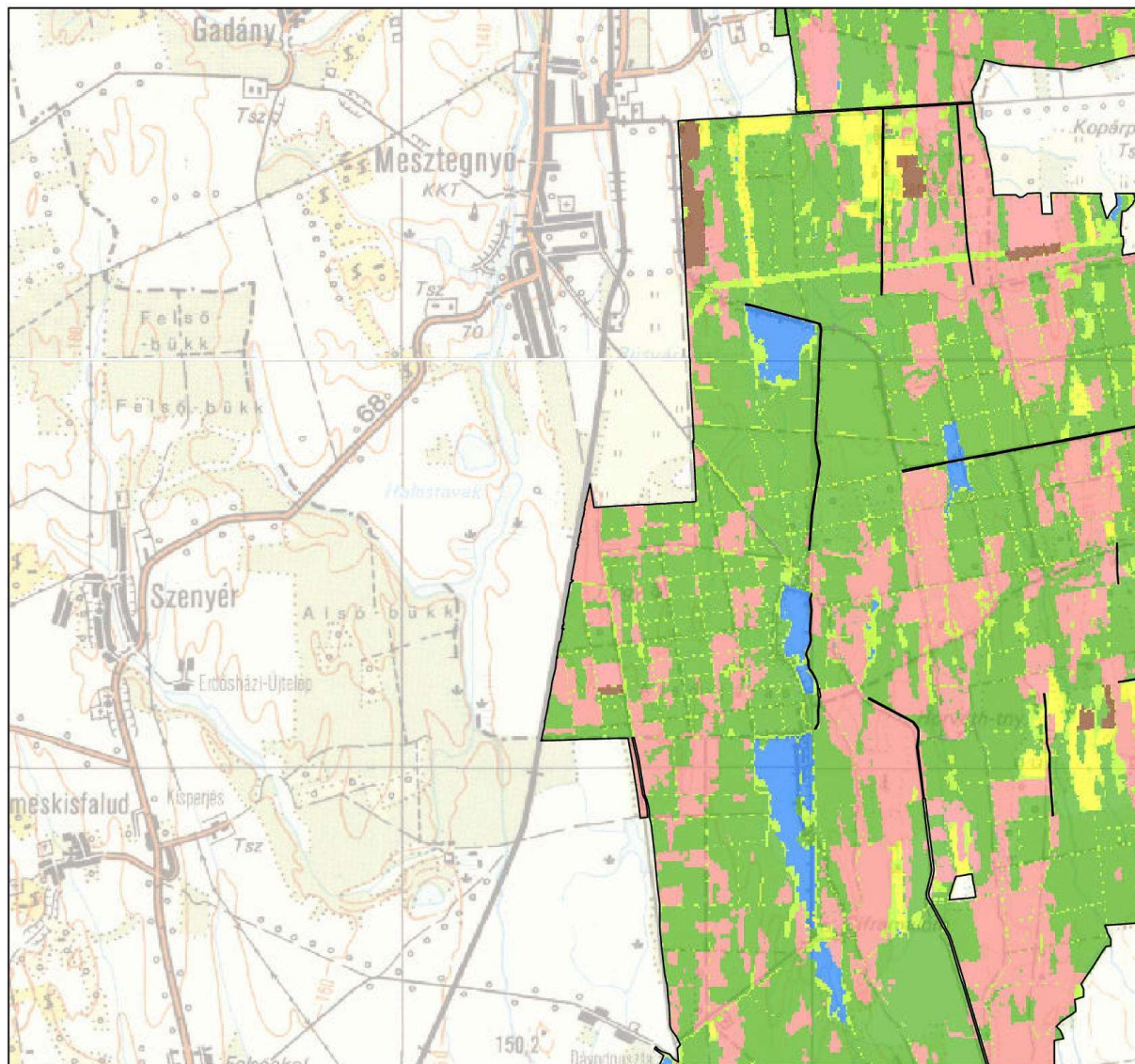

Oldal: 16/ 3

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

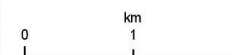
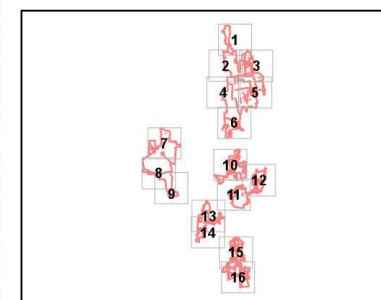

Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

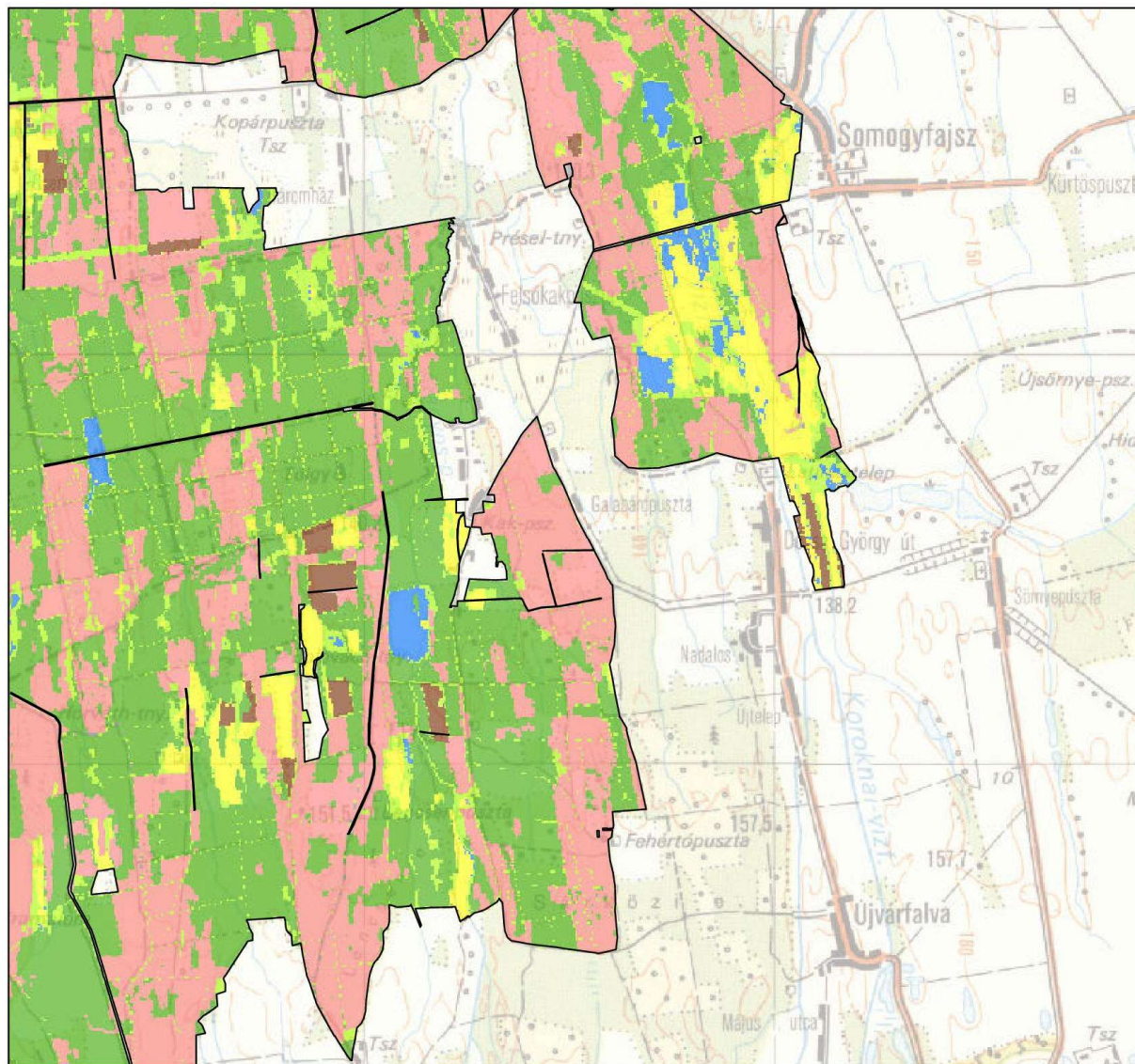

1. melléklet. A tervezési terület
(HUDD 10008 Belső-Somogy)
kezelési egységeinek térképe

- Őshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

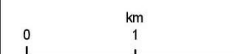
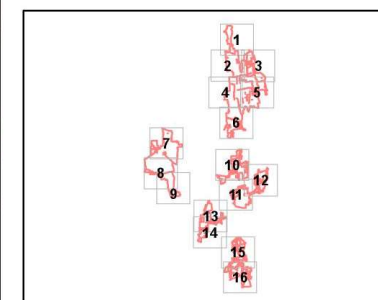
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

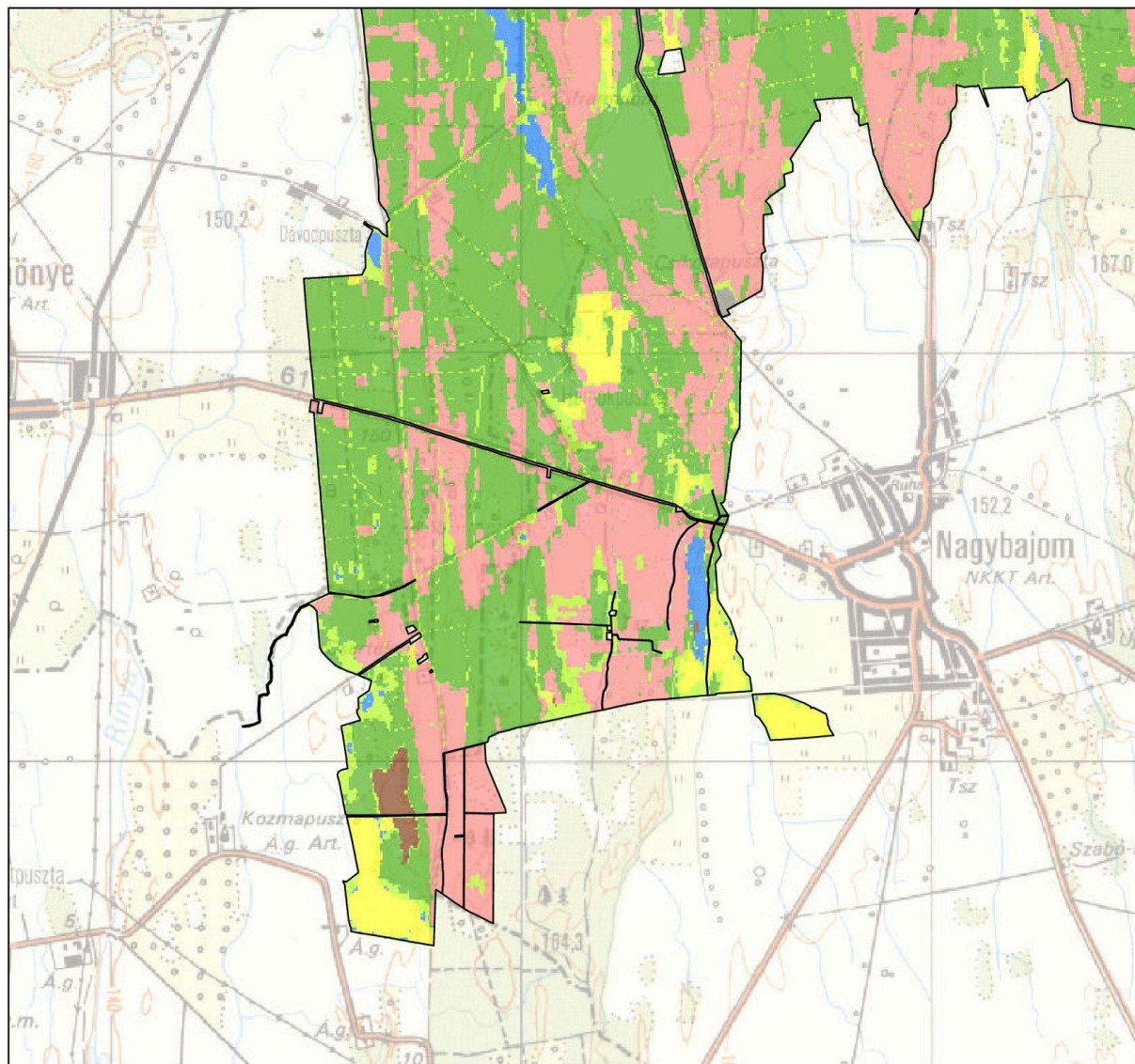
Oldal: 16/ 5

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

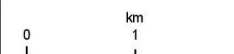
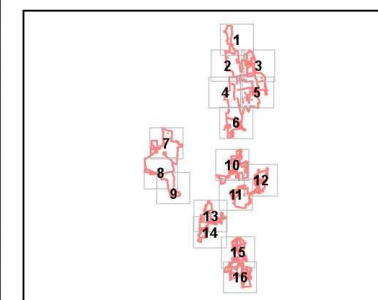
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

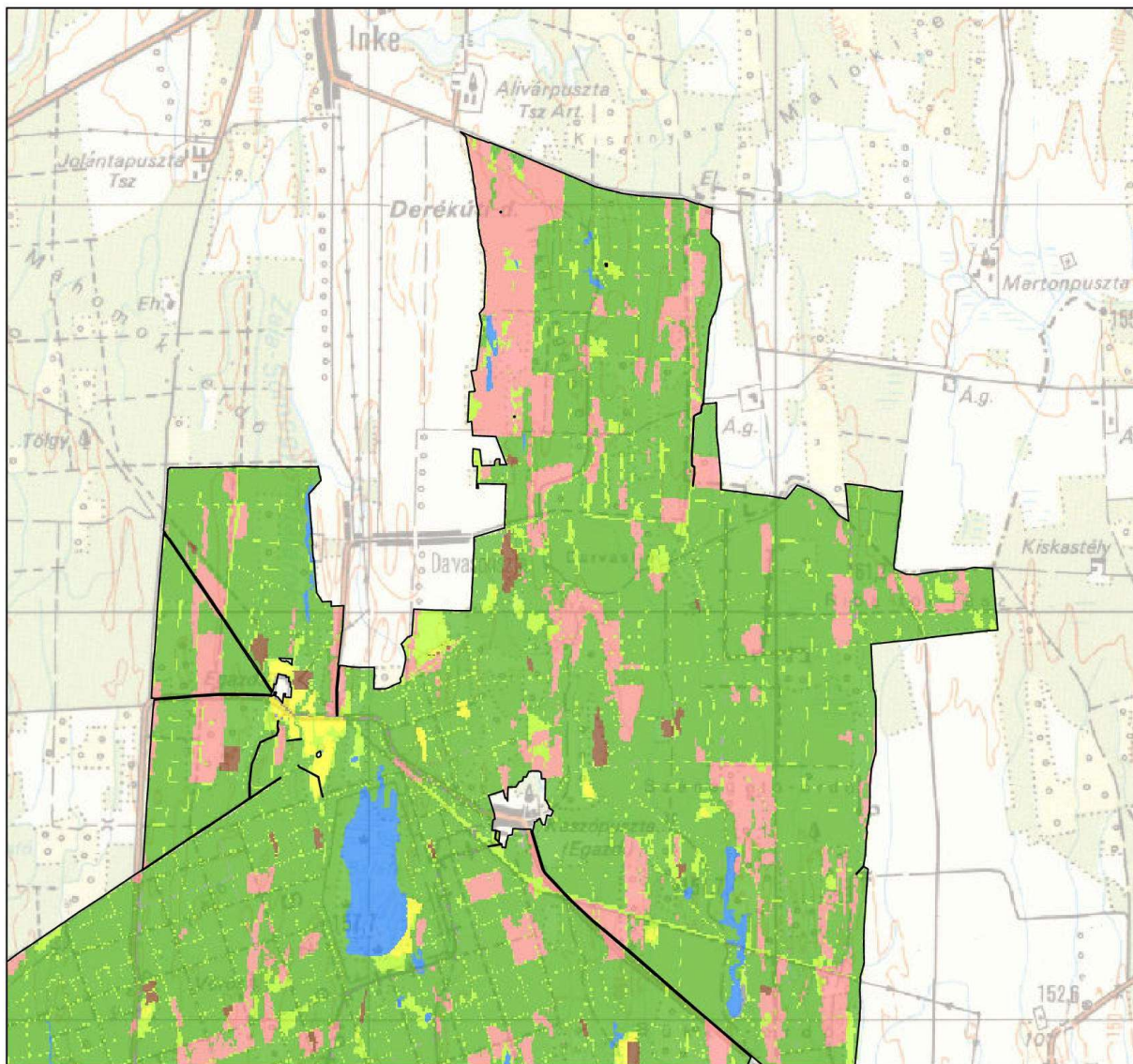
Oldal: 16/ 6

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

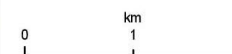
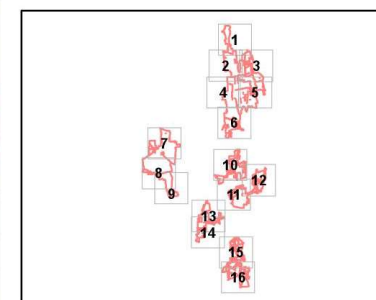
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

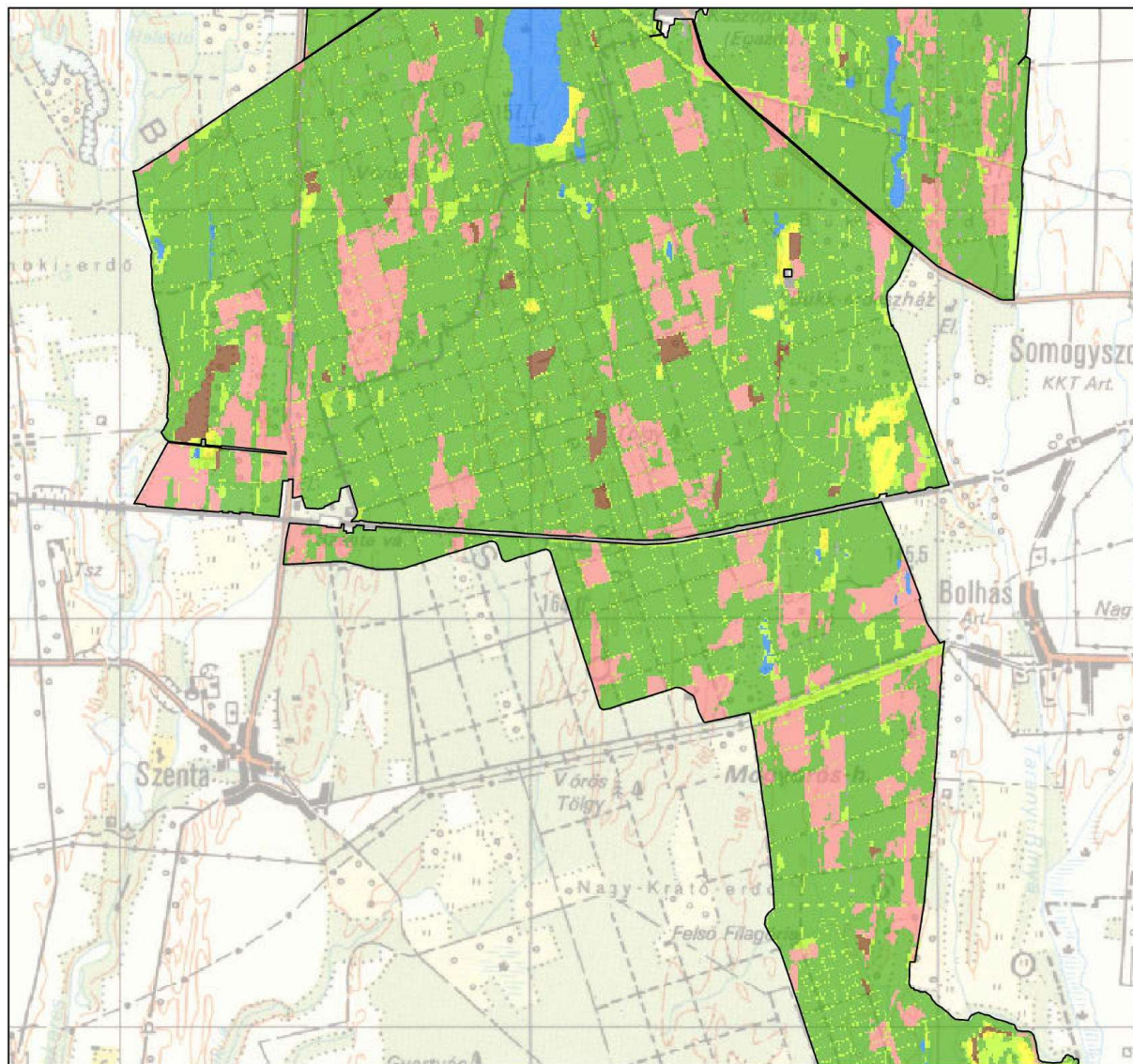
Oldal: 16/ 7

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

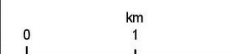
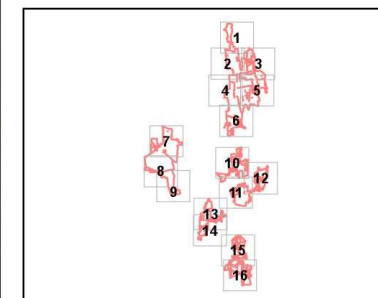
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

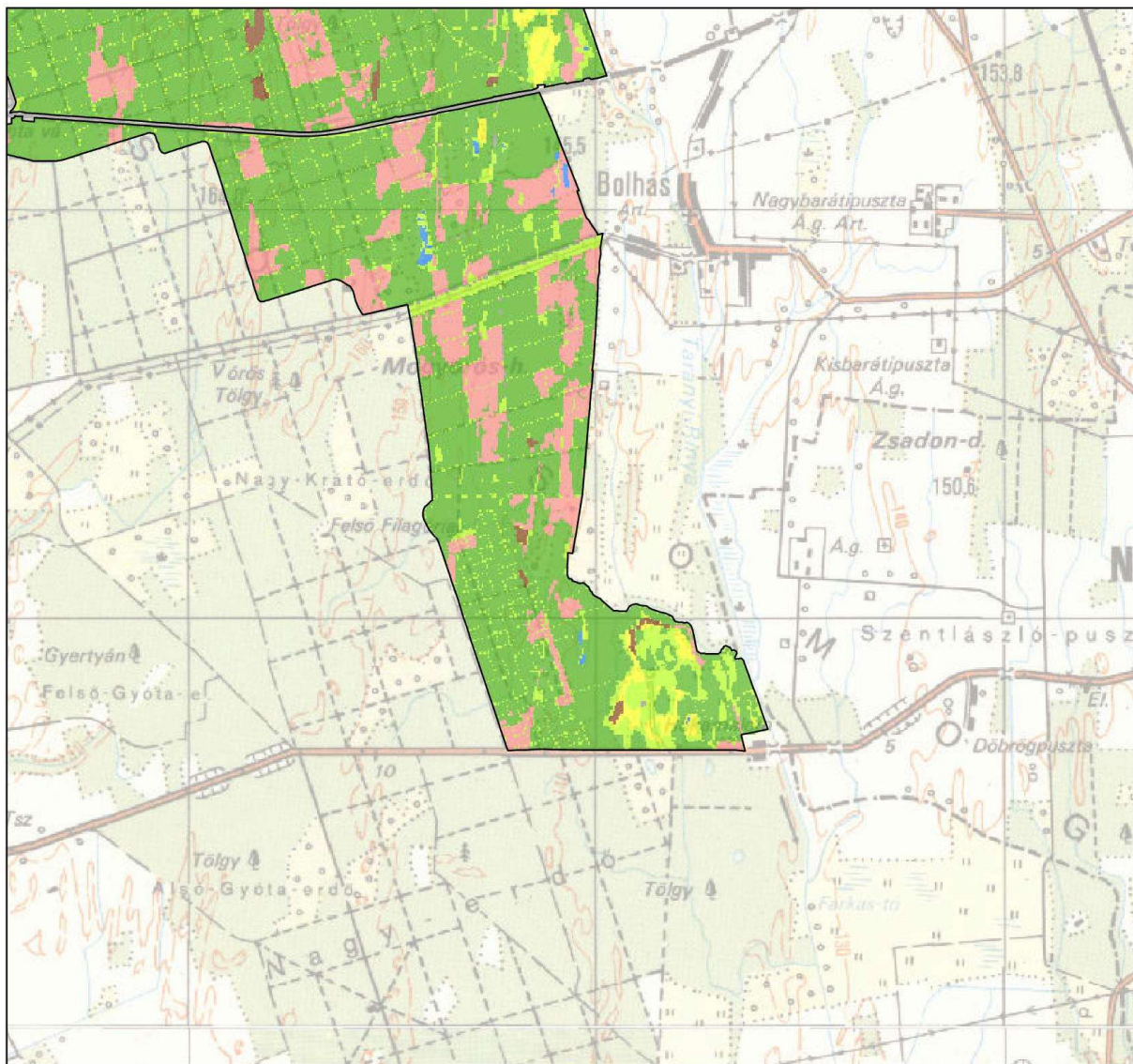
Oldal: 16/ 8

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Őshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

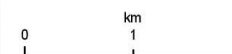
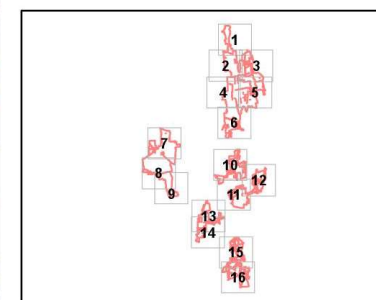
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

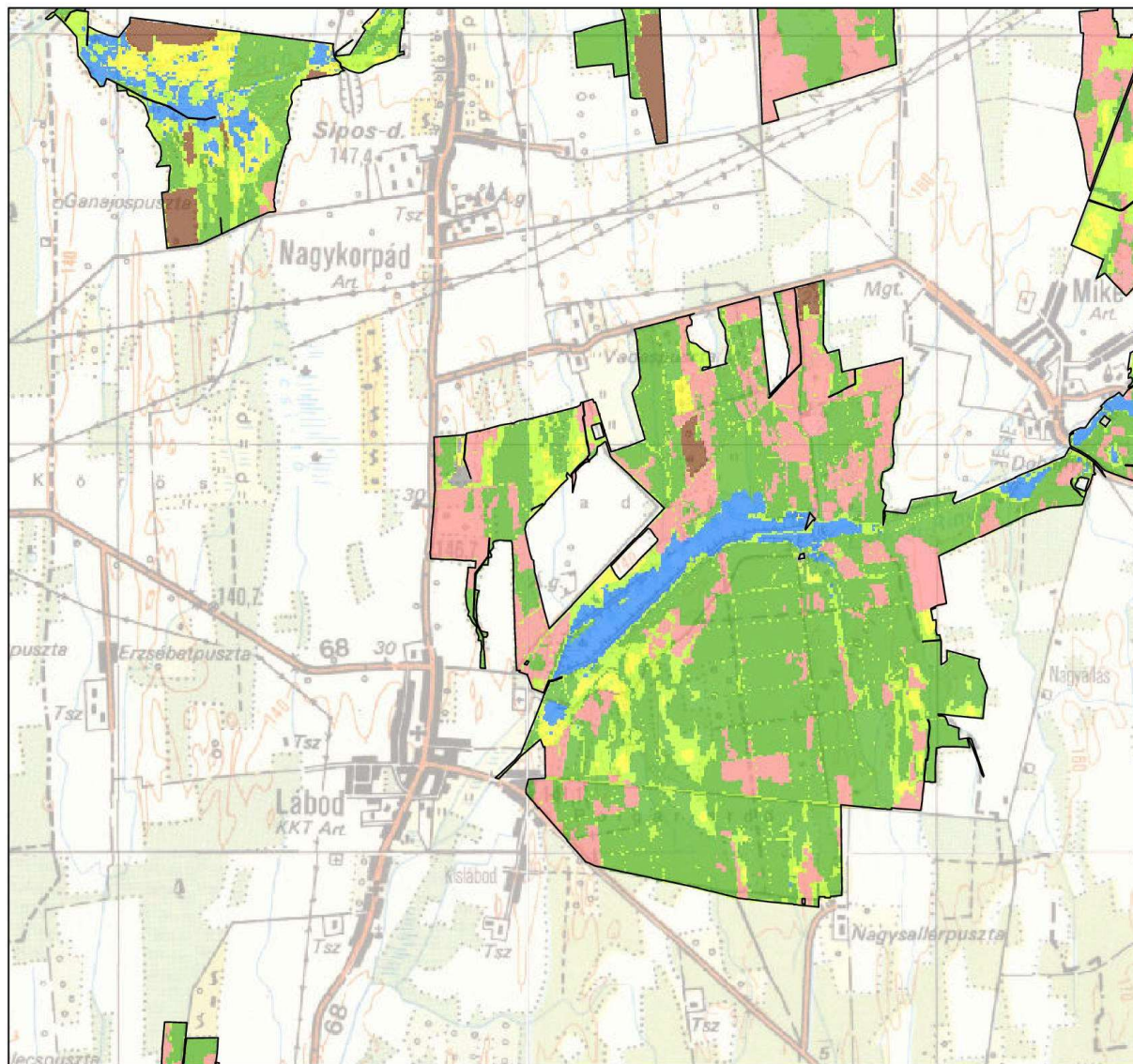
Oldal: 16/ 9

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

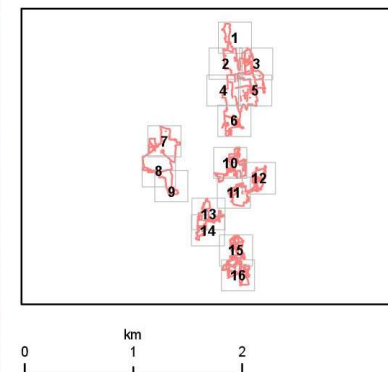
- Őshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

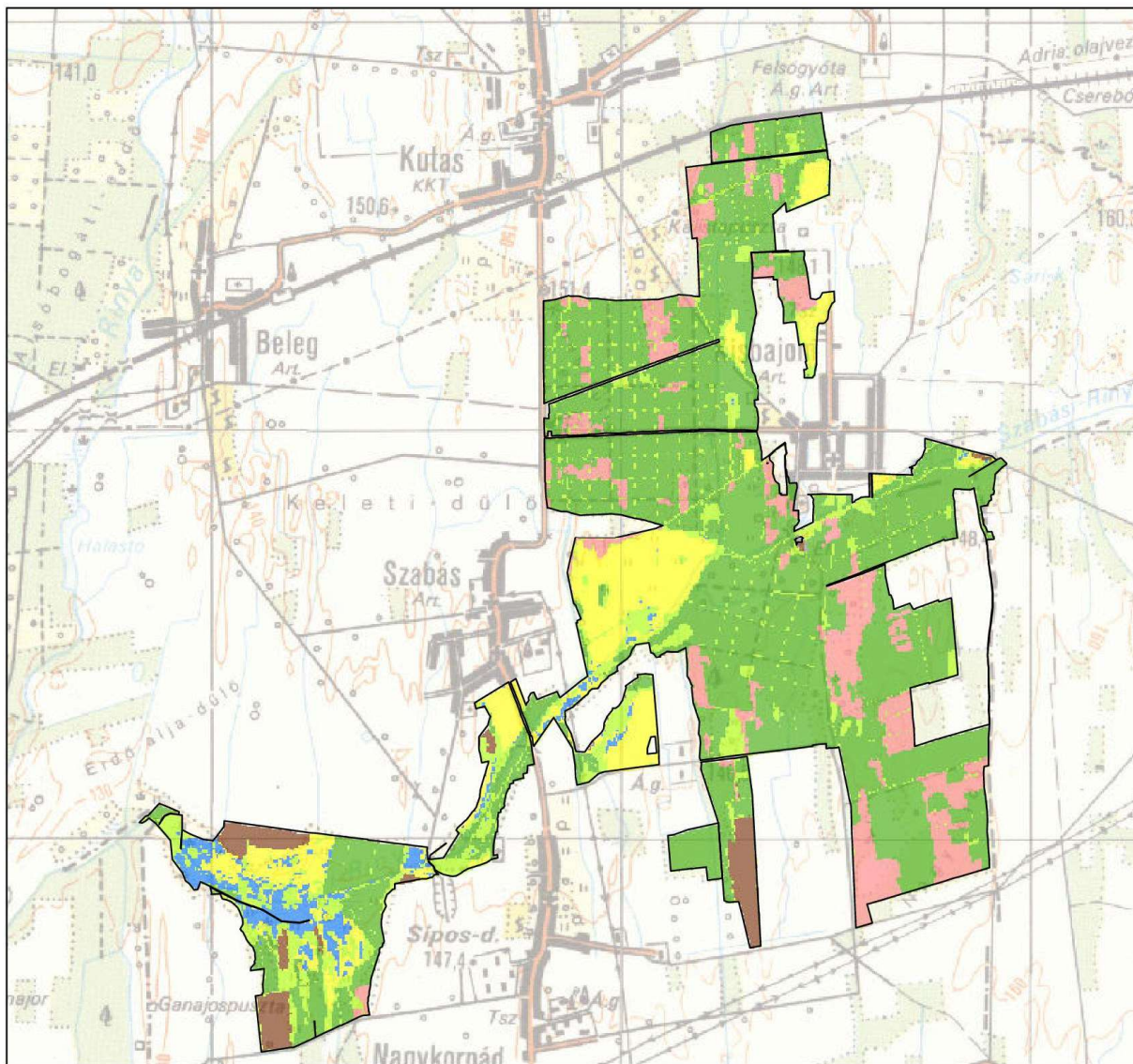
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

1. melléklet. A tervezési terület
(HUDD 10008 Belső-Somogy)
kezelési egységeinek térképe

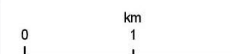
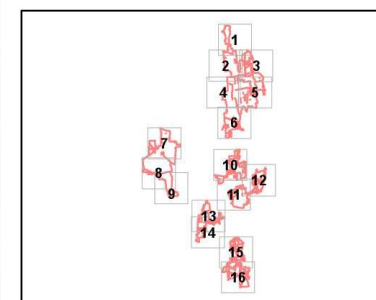
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

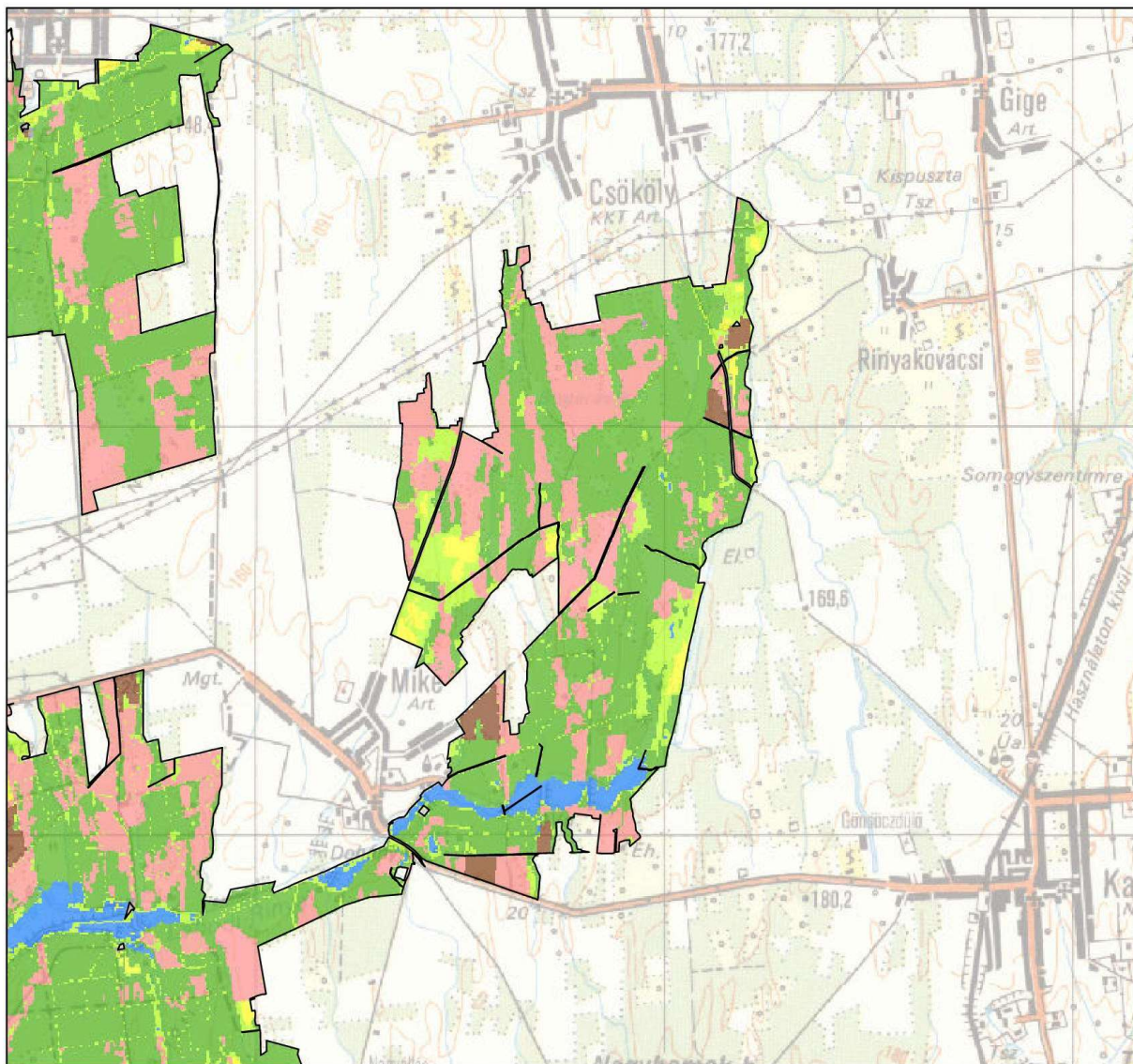
Oldal: 16/ 11

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

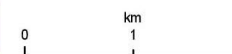
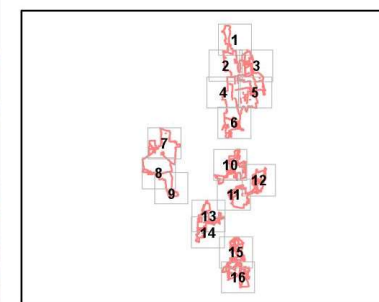
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

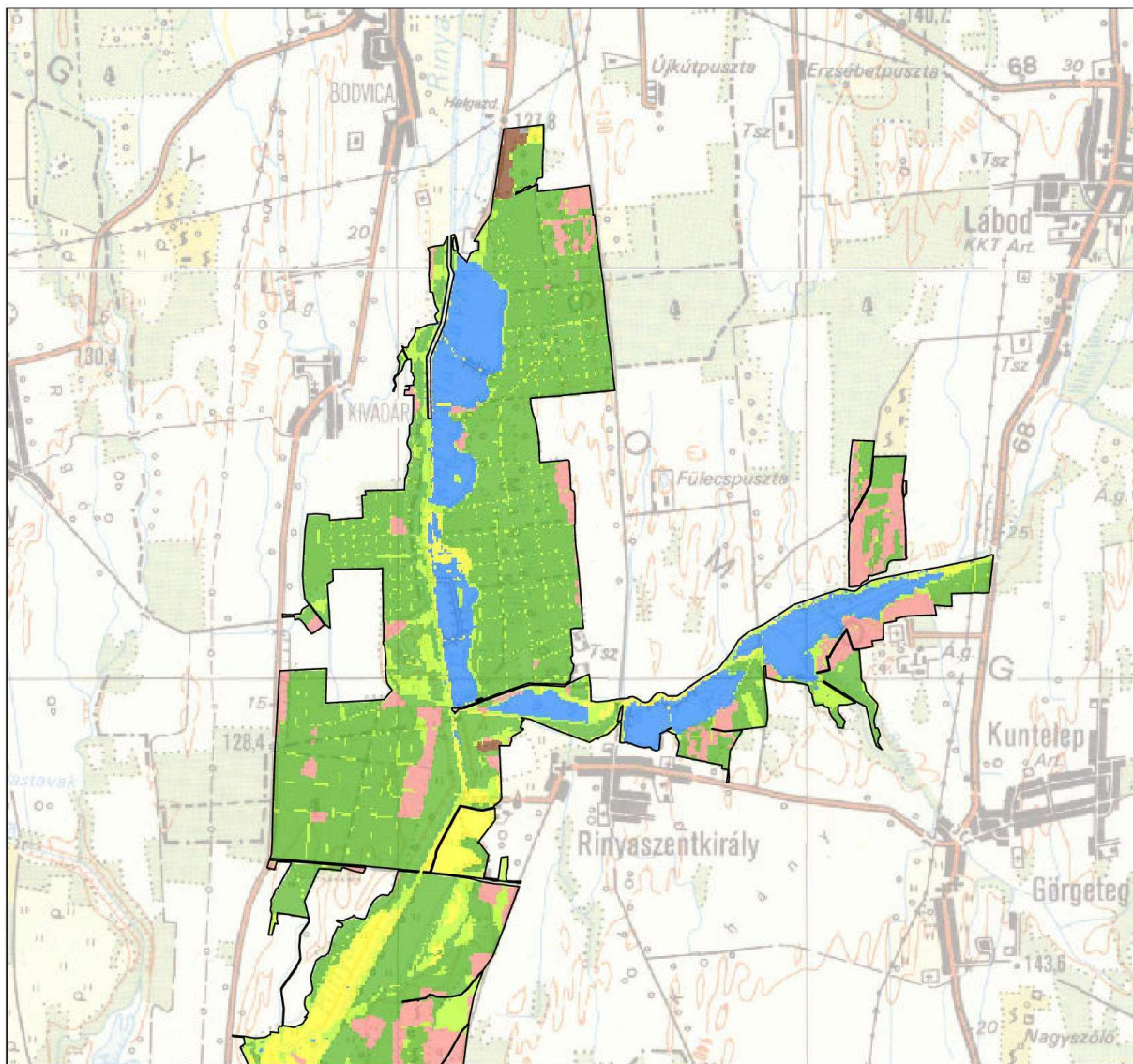
Oldal: 16/ 12

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Őshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

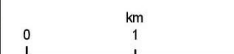
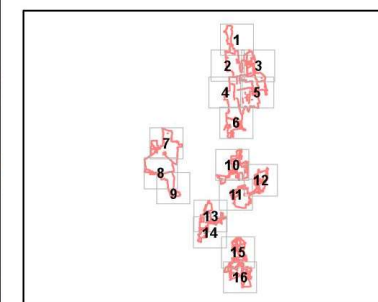
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

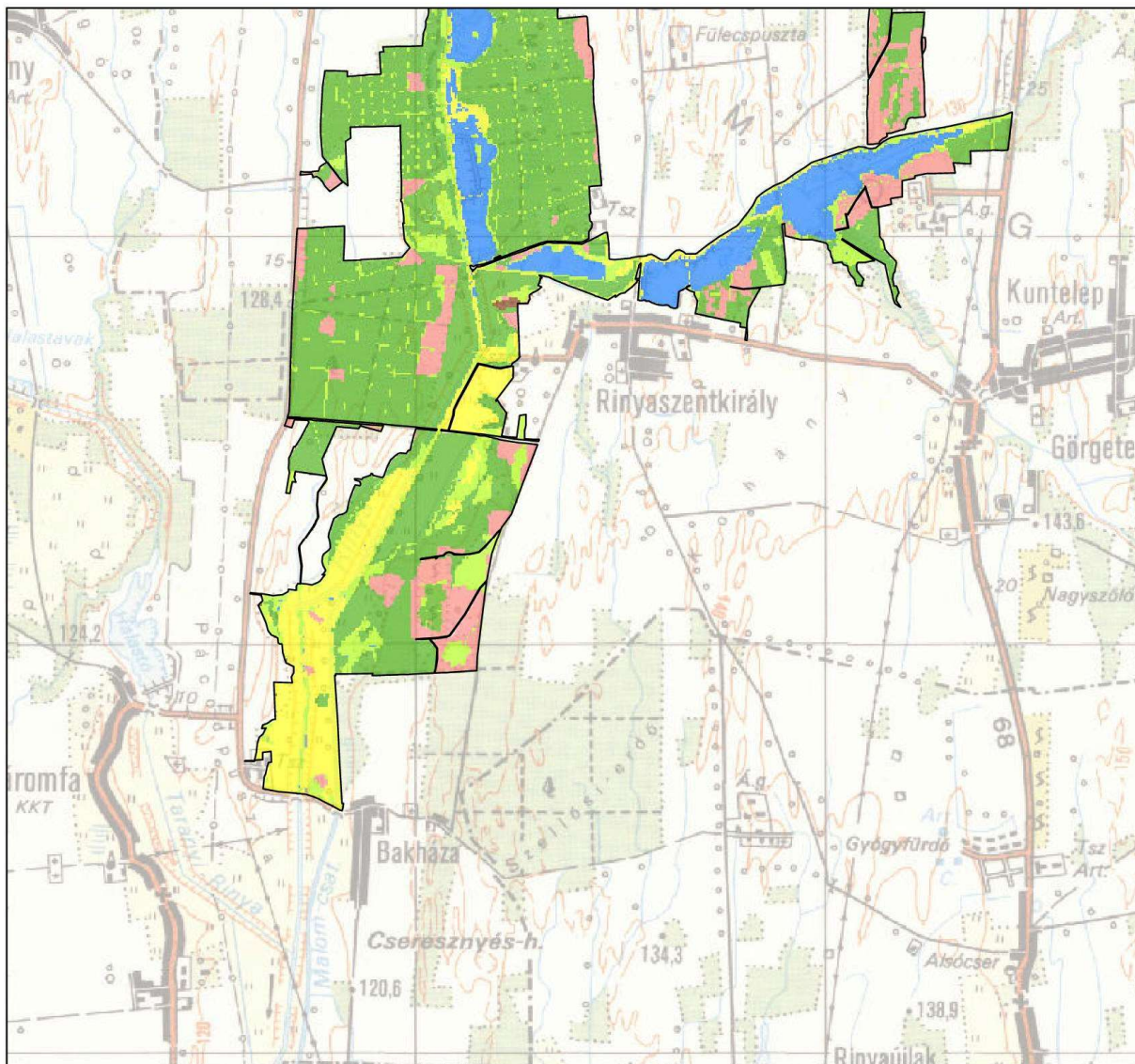
Oldal: 16/ 13

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

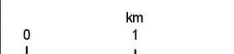
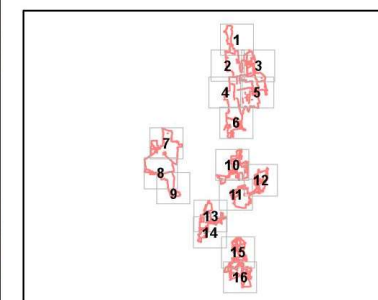
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

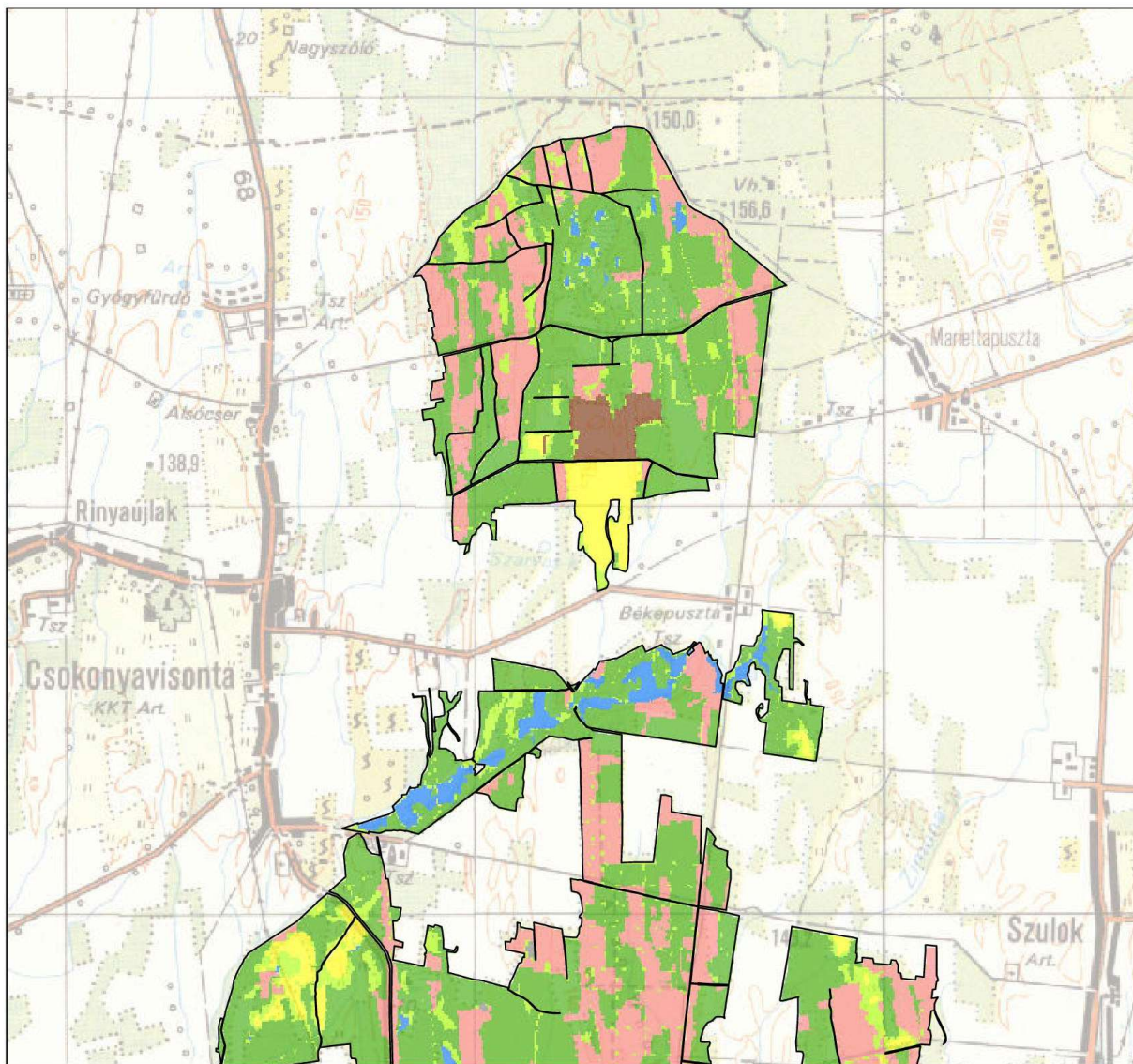
Oldal: 16/ 14

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

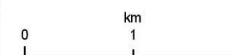
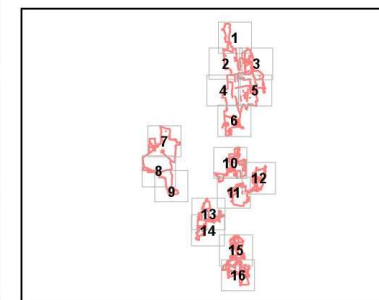
Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

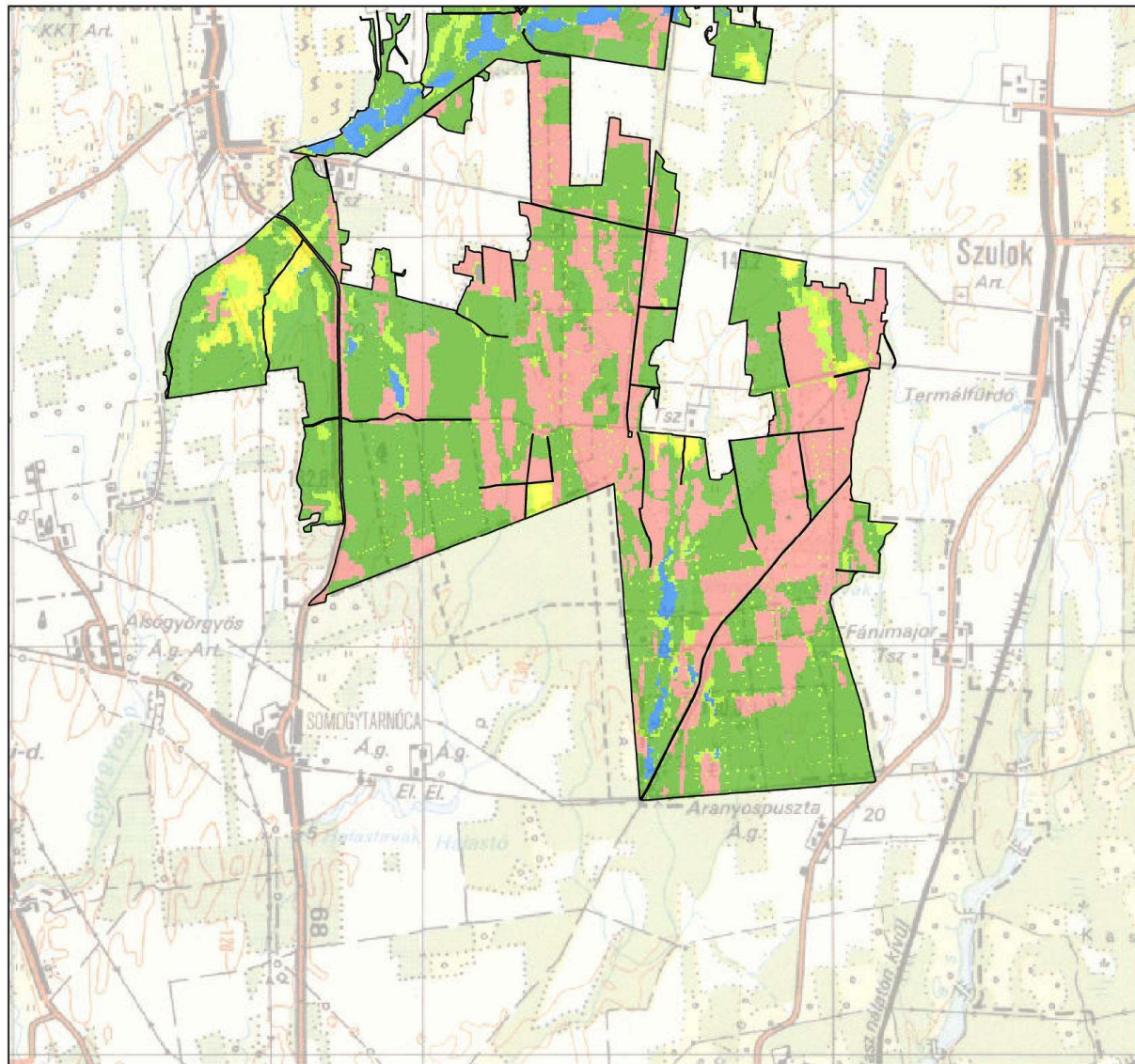
Oldal: 16/ 15

1. melléklet. A tervezési terület (HUDD 10008 Belső-Somogy) kezelési egységeinek térképe

- Óshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

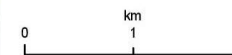
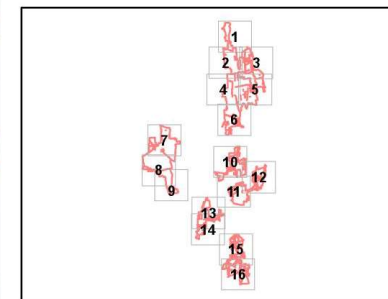

Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

1. melléklet. A tervezési terület
(HUDD 10008 Belső-Somogy)
kezelési egységeinek térképe

- Őshonos fafajú erdők
- Idegenhonos fafajú erdők
- Cserjés-fás szegélyek és mozaikok
- Gyepterületek
- Vizes élőhelyek
- Agrár élőhelyek
- Beépített területek
- HUDD 10008

Az adatbázis/elemzés az Ökoszisztéma-
alaptérkép felhasználásával készült
Agrárminisztérium, 2019
(KEHOP-430-VEKOP-15-2016-00001)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Belső-Somogy (HUDD10008) különleges madárvédelmi területhez tartozik, így fenntartásával kapcsolatban alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület részét képezi a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet, a Baláta-tó Természetvédelmi Terület és Erdőrezervátum, a Csokonyavisontai Fás-legelő Természetvédelmi Terület, a Rinyaszentkirályi-erdő Természetvédelmi Terület, és több ex lege lápterület, melyek országos jelentőségű védett természeti területek. A védett területeken, illetve a tervezési területen előforduló védett fajok és természeti értékek alapján a védett területen kívüli Natura 2000 területeken is figyelembe kell venni a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényt.

A tervezési területet országos ökológiai hálózati magterület 80,21 %-ban, ökológiai folyosó 19,58 %-ban (összesen 99,79 %-ban) érinti.

A tervezési terület 70%-a tartozik állami tulajdonba. Ezek főként a SEFAG Zrt. és a Kaszó Zrt. kezelésébe tartozó erdők. A fennmaradó területek zöme (így a gyepek és szántók döntő része, ill. az erdők kisebb hányada) magántulajdonban (főleg van természetes személyek birtokában), az önkormányzati tulajdonú területek aránya 0,44%.

A tervezési területet 86,55%-ban erdők borítják, ezek túlnyomó többsége gazdasági hasznosítású. Az üzem mód-megnevezéssel ellátott részletek 92,8%-a vágásos erdő, 5,2%-a átmeneti erdő, az örök erdő üzem mód nincsen jelen, a faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód sem jelentős kiterjedésű (2,0 %). A tervezési terület földrészleteiből 26 714 ha szerepel az erdészeti nyilvántartásban. A folyamatos erdőborítást szolgáló üzem mód gyakorlatilag kizárólag az állami területeken van jelen. A mezőgazdálkodás szántóföldi művelés formájában a peremterületeken van jelen (kb. 750 ha), jellemzően intenzív művelésű egyéves kultúrákat alkalmazva. Ugyancsak a peremterületeken csoportosulnak a gyepek, melyeket többnyire legeltetéssel és/vagy kaszálással hasznosítanak. Jelentős a rét (548 ha) és legelő (1755 ha) művelési ágú területek aránya, azonban ezek között elég sok a felhagyott terület. Említésre méltóak a halastavak (összesen 844 ha).

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014–2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015 és 2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007 és 2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014–2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007–2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért

érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014–2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az alábbi honlapon:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedésjogcím elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedésjogcím mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételeire jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások

A tervezési terület gyepterületein a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás – a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának

földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendelet betartása mellett – igénybe vehető.

A tervezési terület gyepterületein az agrár-környezetgazdálkodási támogatás horizontális előírás csoportjai, igénybe vehetők [VP-4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés, VP-4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés, valamint az Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása támogatások (VP-4-11.1.-11.2.-15, VP-4-11.1.-11.2.-18, VP-4-11.1.-11.2.-21)].

Az egységes területalapú támogatás igénybevételének jelenleg hatályos szabályait az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet tartalmazza.

A tervezési területen az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet alapján igényelhető ún. zöldítés támogatás. Ehhez minden gazdálkodónak, aki mezőgazdasági területtel rendelkezik, be kell tartania bizonyos környezetvédelmi előírásokat a talaj kedvező állapotának megőrzése érdekében. Ez utóbbi, az elgyomosodás és a túllelegtetés elkerülésére vonatkozó előírásokat szintén a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapítja meg.

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

KAP II. pillér

Az élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 6) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 7) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások
- 8) VP4-13.2.1.-16 Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken
- 9) VP4-10.2.1.1.-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése
- 10) VP4-10.2.1.1.-21 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 4) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

- 5) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 6) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
- 7) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 8) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- 9) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése,
- 10) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 11) VP2-4.1.3.7-20 Csemetékertek gépbeszerzése
- 12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások
- 13) VP5-8.1.1-16 Erdősítés támogatása

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A Natura 2000 terület természeti értékeinek megőrzése és fejlesztése a fennálló támogatási rendszerek használatával, illetve azok egyes elemeinek bővítésével biztosítható. A tervezési területen a fenntartási terv célkitűzéseinek elérése érdekében a támogatások igénybevételi szintjének növelése szükséges, de az élőhelyek jellegéből adódóan ennek esetleges elmaradása sem veszélyezteteti alapvetően a terület jelölő értékeinek fennmaradását.

Gyepek esetében a területalapú támogatáson túl az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok extenzív gyeptermesztés vagy ökológiai gyeptermesztés célprogramjainak lehetőségeit is javasolt igénybe venni.

A tervezési terület erdőtervezett, magántulajdonban lévő erdőterületein lehetőség van a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések igénybevétele.

A jelölő élőhelyek és fajok jelentős része az állami tulajdonban lévő védett területeken található, melyek költségvetési szervek kezelésében állnak, illetve a Natura 2000 kijelölés miatt szükséges korlátozások is elsősorban ezeken a területeken érvényesülnek. Emiatt javasolt, hogy a kompenzációs támogatásokhoz önkormányzati és állami szereplők (pl. erdőgazdálkodók) is hozzájuthassanak.

A 269/2007. (X.18.) Kormányrendelet kötelezővé teszi a hasznosítást (legeltetés vagy kaszálás), viszont bizonyos Natura 2000 élőhelyek számára a legkedvezőbb a terület érintetlenül hagyása, ezért javasolt ennek lehetőségét megteremteni. Javasolt a fenti lehetőség rendeletekbe való valamilyen formában történő beemelése.

Javasolt, hogy erdőterületeken a kis kiterjedésű szerkezetátalakításokra is járjon támogatás.

A vizes élőhelyekre, kivett területekre jelenleg nem igényelhető támogatás. A természetvédelmi célból kezeletlenül hagyott természetközeli vizes élőhelyek, és a természetvédelmi célkitűzéseket figyelembe vevő halgazdálkodás alkalmazása esetén is indokolt lenne a kompenzáció.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területet két, a közelmúltban megvalósított KEHOP pályázat érinti:

A KEHOP-4.1.0-15-2015-00003 sz. projekt („Természetvédelmi területkezelési infrastruktúra fejlesztése a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén”) forrásból állattartó telep lett felújítva Nagybjom Homokpuszta területén.

A KEHOP-4.1.0-15-2015-00004 sz. projekt („A szárazodó belső-somogyi vízi világ biológiai sokszínűségének megőrzése a vízháztartás javításával”) forrásból a tervezési területet érintően a Gyótai-tórendszer műtárgyainak cseréje és felújítása történt meg.

Elsősorban a Vidékfejlesztési Program, a Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program, valamint a LIFE program keretében van lehetőség pályázat benyújtására.

3.3.3. Egyéb

A fenntartási terv megvalósításához egyéb eszköz (állami tulajdonú terület haszonbérbe adása, közmunka program, önkéntesek stb.) bevonása nem szükséges.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemeket a tervezési munkához és a kommunikáció céljaihoz igazodva választottuk ki.

Az érintett államigazgatási szervek, hatóságok, önkormányzatok, tulajdonosok, gazdálkodók, területhasználók, gazdálkodói érdekképviselői szervek, civil szervezetek vagy hivatali kapun, vagy postai úton és/vagy e-mailben kaptak értesítést az egyeztetési dokumentációval kapcsolatban. A tervet mindenki számára hozzáférhetővé tettünk a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint az érintett önkormányzatok honlapjain elektronikus formában. A terület többségi vagyongazdálkodói és erdőgazdálkodói (SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt., Kaszói Zrt.) számára az egyeztetési dokumentáción felül a megalapozó munkarészeket, a biotikai alapadatokat és az élőhelytérkép szerkeszthető változatát is hozzáférhetővé tettük.

A koronavírus terjedése miatt bevezetett korlátozásokra tekintettel, a tömeges megbetegedést okozó humán járvány megelőzése érdekében a fenntartási terv nyilvános fórumon való bemutatására és megvitatására nem került sor, a véleményezési eljárás lefolytatása személyes találkozók nélkül, online egyeztetéssel zajlott. A személyes egyeztetés és információnyújtás érdekében ügyintézőnk telefonos elérhetőségét biztosítottuk az érdekeltek számára.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Weboldal feltöltése aktuális információkkal és az egyeztetési dokumentumokkal. A terv az egyeztetés megkezdése óta mindenki számára elérhető a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság honlapján.

Érintettek tájékoztatása levélben, hivatali kapun, postai úton vagy e-mailben történő megkereséssel: a következő fejezetben felsorolt címzettek számára a tájékoztató és a dokumentáció kiküldésre került.

Önkormányzati közzététellel is hozzáférhetővé tettük az egyeztetési dokumentációt, minden érintett önkormányzat honlapján hirdetésként megjelent a fenntartási terv tervezete és az egyeztetésről szóló tájékoztató.

Telefonos egyeztetéseket folytattunk az érdeklődőkkel (jellemzően magántulajdonosokkal és bérlőkkel) a terv részleteiről.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
írásos értesítés (levél, hivatali kapu, e-mail)	Hatóságok	Somogy Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály	értesítések kiküldése: 2022.02.08.	65 db értesítő és meghívó 5 db írásos észrevétel
		Somogy Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály		
		Somogy Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi Osztály		
		Somogy Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály		
		Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság		
	Önkormányzatok	Bakháza Község Önkormányzata		
		Barcs Község Önkormányzata		
		Beleg Község Önkormányzata		
		Bölg Község Önkormányzata		
		Böhönye Község Önkormányzata		
		Csokonyavisonta Község Önkormányzata		
		Csökölly Község Önkormányzata		
		Görgeteg Község Önkormányzata		
		Háromfa Község Önkormányzata		
		Homokszentgyörgy Község Önkormányzata		
		Hosszúvíz Község Önkormányzata		
		Iharosberény Község Önkormányzata		
		Inke Község Önkormányzata		
		Kadarkút Város Önkormányzata		
		Kaszó Község Önkormányzata		
		Kéthely Község Önkormányzata		
		Kisbajom Község Önkormányzata		
		Kutas Község Önkormányzata		
		Lábod Község Önkormányzata		

		Libickozma Község Önkormányzata		
		Marcali Község Önkormányzata		
		Mesztegyő Község Önkormányzata		
		Mike Község Önkormányzata		
		Nagyatád Város Önkormányzata		
		Nagybajom Város Önkormányzata		
		Nagykorpád Község Önkormányzata		
		Nikla Község Önkormányzata		
		Rinyakovácsi Község Önkormányzata		
		Rinyaszentkirály Község Önkormányzata		
		Somogyfajsz Község Önkormányzata		
		Somogysárd Község Önkormányzata		
		Somogyszentpál Község Önkormányzata		
		Somogyszob Község Önkormányzata		
		Szabás Község Önkormányzata		
		Szenta Község Önkormányzata		
		Szulok Község Önkormányzata		
		Tarany Község Önkormányzata		
		Újvárfalva Község Önkormányzata		
		Vése Község Önkormányzata		
	Tulajdonosok és kezelők	SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.		
		Kaszó Erdőgazdaság Zrt.		
		Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság		
	vad-gazdálkodók	Kisberek Vadásztársaság		
		Gyótai Vadásztársaság		
		Somogyvár és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársasága		
		Fauna-Jagd Kft		
		Kutas és Vidéke Kossuth Vt.		
		Dél-Dunántúli Fauna Vadászati Társaság		
		Somogyi Erdészeti és Faipari Zrt. Lábod		
		Aranyszarvas Vadásztársaság Csököly		
		Nagybajom Környéke Gazdák Vadásztársaság		

		Kaszó Zrt.		
		Mike és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársasága		
	érdek-képviselői szervek	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy Megyei Igazgatóság		
	civil természet-védelmi szervezetek	Somogy Természetvédelmi Szervezet		
		Dél-Balatoni Természetvédelmi Egyesület		
		Rinya-Dráva Szövetség Egyesület		
		Zselici Lámpások Vidékfejlesztési Egyesület:		
		Észak-Kaposi Partnerek Vidékfejlesztési Egyesület		
		Vidékünk a Jövőnk Szövetség		
webes közzététel	valamennyi célcsoport	nyilvános		n.a.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Vélemény adó érintett szervezet/személy	Vélemény	Vélemény kezelése, indoklás
Inke Község Önkormányzata 2022.03.29.	A tervben foglaltakat megismerte, kiegészítő javaslattal nem kíván éli.	-
Somogy Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Természetvédelmi Osztály 2022.02.18.	A tervben foglaltakkal egyetért, kiegészítő javaslattal nem kíván éli.	-
Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 2022. 03. 24.	Szakmai észrevételt nem tesz, felhívja rá a figyelmet, hogy a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi és a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, továbbá a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet szerinti vízgazdálkodási fenntartási tevékenységeinek egymás mellett zavartalanul történő elvégezhetőségét biztosítani kell, az ehhez esetlegesen szükséges egyeztetéseket le kell folytatni.	-
SEFAG Zrt. 2022.03.30.	1. Javasolja egyes veszélyeztető tényezők hatásainak felülvizsgálatát, illetve pontosítását. 2. Pontosításokat javasol a	1. A tervet a javaslatoknak megfelelően részben módosítottuk. 2. A tervet a javaslatok alapján módosítottuk.

	2.3.1 fejezetben a célkitűzések megfogalmazásában. 3. Meglátása szerint a tájegységben nincs gazdálkodási létjogosultsága a természetes felújításnak és a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódoknak. Kéri az átmeneti üzemmód beemelését a javaslatba az Evt. 10. § (1) rendelkezéseivel összhangban, és a vágásos üzemmód fenntartásának lehetőségét. 4. A közelítőnyomok előzetes egyeztetése nehezen kivitelezhető, nem életszerű. 5. Az E08 javaslatot (Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt)) nem tartja elfogadhatónak. 6. Az E09 javaslatot (A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.) nem tartja elfogadhatónak. 7. Az E22 javaslatot (Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.) nem tartja elfogadhatónak. 8. Az E38 javaslatot (Óshonos	3. Az általános kezelési javaslatokat az Evt. vonatkozó paragrafusára (10.§) való hivatkozással kiegészítettük, azzal hogy a jogszabályi kötelezettség a minimális elvárást jelöli, de természetvédelmi szempontból hosszútávon minél nagyobb arányban javasolt a faanyagtermelést nem szolgáló, örökzöld, vagy átmeneti üzemmódok alkalmazása. 4. A kérdéses javaslatot töröltük. 5. A javaslatot a következő megjegyzéssel láttuk el: Megi.: Fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban rakodó, depónia kijelölése nem javasolt. 6. A javaslatot természetvédelmi szempontból indokoltnak tartjuk, az alábbi megjegyzéssel láttuk el: fokozottan védett madárfajok ismert fészkeinek védőzónáiban közelítő nyomok kijelölése nem javasolt. 7. Az odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartása madárvédelmi szempontból kiemelten fontos, a megjelölt mikroélőhelyeken, hagyasfacsoportokon belül 10m³/ha visszahagyása az ilyen egyedekből minimális célkitűzésnek tekinthető. 8. Mikroélőhelyek, hagyasfacsoportok érintetlenül hagyása a Natura 2000 területeken a jelölő fajok élőhelyeinek folyamatos biztosítása érdekében az
--	---	---

	fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában) nem tartja elfogadhatónak, túlzó mikroélőhelyek visszahagyása max. 5%-ig elfogadható. 9. Az E49 (Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.) javaslatot nem tartja elfogadhatónak. 10. Az E50 javaslatot (A vágásterületen történő égetés mellőzése.) nem tartja elfogadhatónak. 11. Az E68 javaslatot (Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.) nem tartja elfogadhatónak. 12. Az idegenhonos fafajú erdők esetében a gazdálkodáshoz köthető általános javaslatokat nem tartja relevánsnak. 13. Az agrár élőhelyekre vonatkozó SZ68, SZ74 és Sz 64 javaslatokat nem tartja elfogadhatónak.	erdőtervben meghatározott mértékben (jellemzően 5-15%) természetvédelmi szempontból kiemelkedően fontos. 9. A javaslatot az alábbi megjegyzéssel kiegészítettük: Őshonos fafajú állományokban a teljes talajelőkészítés mellőzése, tuskózásos talajelőkészítés esetén a tuskók elásása vagy nem erdőterületre történő szállítása javasolt. 10. A vágásterületen történő égetést védett természeti területen a természetvédelmi törvény tiltja, de más természetes élőhelyeken sem javasolt. 11. A javaslatot a következő megjegyzéssel láttuk el: Az erdővédelmi kerítések nyomvonalának gyommentesen tartásának kivételével, elsősorban a védett természeti területeken. 12. Természetvédelmi szempontból hosszútávon az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása az elérendő cél, ezért a javaslat itt is releváns. 13. A kifogásolt javaslatok szántóterületek kezelésére vonatkoznak. Itt a környező élőhelyek védelme érdekében pufferzónák kialakítása (SZ68 és SZ74), valamint az esetleges gyepesítést követő fenntartó kezelések (SZ64) szempontból kiemelt fontosságúak.
Kaszó Zrt. 2022.03.31.	1. Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok alkalmazását maximum az Evt.-ben meghatározott mértékig tartja elfogadhatónak,	1. A fenntartási tervek kötelező földhasználati szabályokat nem állapítanak meg. Az általános kezelési javaslatokat az Evt. vonatkozó paragrafusára (10.§)

	e fölött csak önkéntes alapon. 2. Véghasználatok során mikroélőhelyek érintetlenül hagyását max. 5%-ig tartja elfogadhatónak. 3. A közelítő nyomok természetvédelmi kezelővel való előzetes egyeztetését nem tartja életszerűnek. 4. Az E49 (Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.) javaslatot nem tartja elfogadhatónak, mivel a részleges talajelőkészítést is kizárja. 5. Az E50 javaslatot (A vágásterületen történő égetés mellőzése.) nem tartja elfogadhatónak. 6. Az E68 javaslatot (Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.) nem tartja elfogadhatónak. 7. Az E97 javaslatot (Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok alkalmazása) nem tartja elfogadhatónak. 8. A 3.2.3. fejezet fajvédelmi javaslatai közül a fokozottan védett madarak fészkenek védőzónáiban a gazdasági tevékenységből vagy más forrásból adódó zavarás kizárásának javaslatát nem	való hivatkozással kiegészítettük, azzal hogy a jogszabályi kötelezettség a minimális elvárást jelöli, de természetvédelmi szempontból hosszútávon minél nagyobb arányban javasolt a faanyagtermelést nem szolgáló, örökerdő, vagy átmeneti üzemmódok alkalmazása. 2. Mikroélőhelyek, hagyásfacsoportok érintetlenül hagyása a Natura 2000 területeken a jelölő fajok élőhelyeinek folyamatos biztosítása érdekében az erdőtervben meghatározott mértékben (jellemzően 5-15%) természetvédelmi szempontból kiemelkedően fontos. 3. A közelítő nyomok egyeztetésére vonatkozó részt töröltük. 4. A javaslatot az alábbi megjegyzéssel kiegészítettük: Őshonos fafajú állományokban a teljes talajelőkészítés mellőzése, tuskózásos talajelőkészítés esetén a tuskók elásása vagy nem erdőterületre történő szállítása javasolt. 5. A vágásterületen történő égetést védett természeti területen a természetvédelmi törvény tiltja, de más természetes élőhelyeken sem javasolt. 6. A javaslatot a következő megjegyzéssel láttuk el: Az erdővédelmi kerítések nyomvonalának gyommentesen tartásának kivételével, elsősorban a védett természeti területeken.
--	---	---

	tartja elfogadhatónak, mivel az kizárja az erdőművelési munkák elvégzését is. 9. Az odúlakó erdei madárfajok védelme érdekében a vegetációs időszakon kívüli fakitermelés javaslatát nem tartja elfogadhatónak ilyen mértékben.	7. A legnagyobb problémát okozó cserebogár-pajor ellen is elérhető a nem szelektív vegyszerekhez hasonló hatékonyságú védelmet nyújtó biológiai módszerek, természetvédelmi szempontból mindenképpen ezek alkalmazása javasolt. (A javaslat ebben az esetben sem jelent kötelezést.) 8. Természetvédelmi szempontból a fokozottan védett madárfajok fészkeinek védőzónáiban költési időszakban mindenféle zavaró tevékenység kerülése indokolt. A fészek védőzónákat és az azokra vonatkozó korlátozásokat a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rögzíti, a fenntartási terv a természetvédelmi szempontból optimális javaslatokat tartalmazza. 9. A vegetációs időszakban történő fakitermelés az odúlakó fajok esetében jelentős zavarást jelenthet. A tervet a következőképp pontosítottuk, hogy a javaslat ne rójon aránytalanul nagy terhet a gazdálkodóra: Fontos az erdőtervben meghatározott időbeli korlátozások betartása (jó természetességű honos állományokban a vegetációs időn kívül – 08.01. - 03.15. közötti időszakban – történő fakitermelés, a tisztítások és törzskiválasztó gyérítések kivételével), ill. a mikroélőhelyek (fák, facsoportok) kijelölése és folyamatos fenntartása.
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Somogy	1. V33 javaslat (A szaporodási időszakban, a tó feltöltését követően – a tervezett	1. A V33 javaslatot a tervből töröltük.

Megyei Igazgatósága Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet V-95 Kft. 2022.04.06. (online egyeztető tárgyalás)	lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb +/- 20 cm-t ingadozhat.) nem elfogadható, a gyakori aszályok miatt a gazdálkodó akkor kénytelen feltölteni a tavakat, amikor erre lehetősége van. 2. Idegenhonos halfajok (amur, busa) telepítése a gazdaságos hasznosításhoz elengedhetetlen, és az alkalmazott gazdálkodási módszerek mellett nem veszélyezteti az élővilágot. 3. A V10 javaslat (Halastavak medrének meszezése nem megengedett) nem elfogadható. A meszezésre sok esetben szükség van a halállomány védelme érdekében, a madárvilágra a tevékenység nincs káros hatással.	2. Idegenhonos halfajok telepítése természetvédelmi szempontból nem támogatható, az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében ezt általánosan meg is tiltja. A jogszabályi korlátozás a mesterséges halastavakra nem vonatkozik. 3. A meszezés tiltására vonatkozó javaslatot a tervből töröltük.
---	--	--

4. Jóváhagyó nyilatkozat

Nyilatkozat

A HUDD10008 Belső-Somogy különleges madárvédelmi terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUDD10008 Belső-Somogy Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan
természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2022. december „7.”